

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte

6. januar 1966

PROTOKOLL

SARREGISTER

	Side
Formannens minnetale	5
Kavnesopprop	6
Dagsorden	7
Forretningsorden	7
Tariffrevisjonen	10
Sekretariatets stilling	17
Debatte	22
Formannens sluttord og voteringen	21
Ansettelse av distriktssekretær	32
Ansettelse av en revisor ved revisjonskontor	33
Hovedavtalene	33
Debatte om Hovedavtalene	35
Styrkelse av organisasjonsapparatet	38
En henvendelse til Sosialdepartementet	40

over forhandlinger

i representantskapsmøte

6. januar 1966

Redigert av LO's

presse- og informasjonskontor

PROTOKOLL

over forhandlinger
i representantskapsmøte
6. januar 1966

Redigert av LO's
presse- og informasjonskontor

SAKREGISTER

	Side
Formannens minnetale	5
Navneopprop	6
Dagsorden	9
Forretningsorden	9
Tariffrevisjonen	10
Sekretariatets stilling	17
Debatten	22
Formannens sluttord og voteringen	31
Ansettelse av distriktssekretærer	32
Ansettelse av en revisor ved LO's revisjonskontor	33
Hovedavtalene	33
Debatten om Hovedavtalene	35
Styrkelse av organisasjonsapparatet	39
En henvendelse til Sosialdepartementet	40

arbeiderbevegelse og også i kooperasjonen. Fra 1933 og til han gikk av for aldersgrensen i 1958, var han en av de mest vandrende skikkelser innen arbeiderbevegelsen i Bergen.

Bernhard Berntsen var lenge med i LO's representantskap, og møtte på en rekke kongresser. Fra disse møtene husker vi ham blant annet som en dyktig og myndig dirigent.

Den 19. juli døde nestformannen i den danske landsorganisasjon, Einar Nielsen, 64 år gammel.

Nielsen hadde lang og aktiv tjeneste bak seg i dansk arbeiderbevegelse. Han kom til dansk LO i 1939 som sekretær etter å ha vært tillitsmann i snickerforbundet i noen år. I 1943 ble han nestformann i LO.

Einar Nielsen var godt kjent i vårt land, blant annet som deltaker på en rekke faglige møter av forskjellig art. Han var særlig interessert i internasjonalt og i nordisk samarbeid. Han var en mann som vi alle satte pris på innen det nordiske samarbeid. Han interesserte seg særlig for dette samarbeid, og forsto også å gjøre seg gjeld på disse områder til stor nytte for oss.

TALERLISTE

	Side		Side
Andersen, Alf	33	Haugness, Lage	31
Andersen, Per	25, 30	Herlofsen, Anker	28
Andersen, Ragnvald	26	Højdahl, Odd	28
Andresen, Bjarne	23, 30, 35, 38	Karlsen, Thv.	29
Andresen, Thorleif	36	Kristiansen, Walter	24
Aspengren, Tor	26, 36, 38	Kaarstad, Johan	36
Bjordal, Håkon	28	Mentsen, P. 5, 10, 24, 29, 31, 33, 39, 40	
Bø, Johan	23	Moen, Reidar	24
Eriksen, Rudolf	27	Mosevik, Anna Sveum	36
Falao, Wernalf	30	Nordtvedt, Anker	27
Halvorsen, Roald	23	Strand, Einar	25, 30
Hansen, Ingvald	29	Toft, Kåre	27
Hansen, Kåre	26, 30	Totland, Otto	22, 29
Haugen, Einar	26		

LO's REPRESENTANTSKAPSMØTE

Landsorganisasjonens Representantskap trådte sammen til møte i Folkets Hus, Store Sal, i Oslo torsdag 6. januar 1966 kl. 11.

Etter at representantene hadde inntatt sine plasser holdt formannen, P. Mentsen, denne minnetalen over en del kjente organisasjonskamerater som nylig var gått bort. Talen ble fulgt av 1 minutts stillhet:

DE DØDE MINNES OG HEDRES

Siden Fagkongressen ble holdt i mai i fjor, har vi mistet 3 kjente organisasjonskamerater, som vi vil minnes i dag.

Tidligere distriktssekretær i Bergen og tidligere formann i Bergen og fylkenes faglige samorganisasjon, Bernhard Berntsen, døde 4. juli, 73 år gammel.

Berntsen gjorde seg tidlig gjeldende, både i den faglige og politiske arbeiderbevegelse og også i kooperasjonen. Fra 1935 og til han gikk av for aldersgrensen i 1958, var han en av de mest samlende skikkelser innen arbeiderbevegelsen i Bergen.

Bernhard Berntsen var lenge med i LO's representantskap, og møtte på en rekke kongresser. Fra disse møtene husker vi ham blant annet som en dyktig og myndig dirigent.

Den 19. juli døde nestformannen i den danske landsorganisasjon, Einar Nielsen, 64 år gammel.

Nielsen hadde lang og aktiv tjeneste bak seg i dansk arbeiderbevegelse. Han kom til dansk LO i 1939 som sekretær etter å ha vært tillitsmann i snekkerforbundet i noen år. I 1943 ble han nestformann i LO.

Einar Nielsen var godt kjent i vårt land, blant annet som deltaker på en rekke faglige møter av forskjellig art. Han var særlig interessert i internasjonalt og i nordisk samarbeid. Han var en sann venn, som vi alle satte pris på innen det nordiske samarbeid. Han interesserte seg særlig for dette samarbeid, og forsto også å gjøre seg gjeldende på disse områder som han viet en sånn stor del av sitt liv.

En av LO's TWI-instruktører, Hans Chr. Sandaas, døde 17. november, 57 år gammel.

Sandaas var aktiv innen arbeiderbevegelsen i Østfold. Han var født i Askim og begynte som ung gutt på Gummivarefabrikken der. Han hadde flere tillitsverv i sin fagforening. Fra 1953 ble Sandaas knyttet til LO som instruktør ved TWI-kursene, og han fant her et virkefelt som han egnet seg godt for.

Disse kamerater som jeg her har nevnt, har hver på sitt område vært aktive, både i den faglige og politiske arbeiderbevegelse. Vi vil minnes dem i ærbødighet for den innsats de har gjort, og lyser fred over deres minne.

DELTAKERNE I MØTET

Formannen ønsket så deltakerne vel møtt, hvoretter nestformannen, *Tor Aspengren*, foretok navneopprop. Disse var til stede:

Arbeiderpartiets Presseforbund: Simen Kr. Hangaard, Oslo.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer: Odd Johnsen, Oslo.

Norsk Arbeidsmandsforbund: Paul Sundt, Oslo, Gudmund Sævik, Sandåmo, Namskogan, Reidar Winther, Bjørnevatn, Egil Aspås, Hvalstad.

Norges Befalsslag: Albert Uglem, Oslo.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund: Rudolf Eriksen, Oslo, Edel Brekke, Bergen.

Norsk Bokbinder- og Kartonasjearbeiderforbund: Johan M. Bøe, Oslo.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: Rasmus Solend, Oslo, Emil Reiersen, Oslo, Odd Isaksen, Tromsø, Lars Jansen, Bergen, Oskar Skogly, Lillehammer, Klaus Hofstad, Trondheim, Lui Lundgreen, Kristiansand S.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Erling Johansen, Oslo, Johannes Størksen, Oslo.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund: Sverre Ofstad, Oslo.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund: Hugo Lindahl, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund: Kåre Hansen, Oslo, Reidar Moen, Bryn, Oslo, Gunnar Nøttveit, Bergen, Ruth Svendsen, Porsgrunn, Erling Evjen, Fauske, Bergljot Nyhus, Oslo.

Norsk Hotell- og Restaurant-Arbeider-Forbund: Alf Frotjold, Oslo, Sigurd Johansen, Oslo.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Tormod Klemetsen, Lisleby, Johan Kaarstad, Horten, Ragnvald Andersen, Bergen, Anna Sveum Mosevik, Gjøvik, Mikal Sommarseth, Salangsverket. Willard Kristiansen, Oslo, Reidar Johansen, Drammen.

Norsk Jernbaneforbund: Arne Olsen, Ski, Egil Halvorsen, Oslo, Håkon Brunborg, Bergen, Kåre Stuevold, Hommelvik, Fritz Fredriksen, Grorud.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Anker Herlofsen, Bøle, Arthur Svensson, Sunndalsøra, Håkon Bjordal, Høyanger, Dagnar Nygård, Lierbyen, Leif Andresen, Oslo, f. f. syk, Sverre Enger, Oslo.

Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund: Henning Dahl, Oslo.

Norsk Kommuneforbund: Margot Klemetsen, Oslo, Jens Torp, Oslo, Jørgen Eliassen, Bergen, Kjell Jørgensen, Trondheim, John Torkildsen, Stavanger, Karl Bjerkeli, Hønefoss, Arnulv Pedersen, Straumsjøen.

Lensmannsbetjentenes Landslag: Olav Klepp, Oslo.

Norsk Litograf- og Kjemigrafforbund: Arild Kalvik, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund: O. Anfinen, Oslo.

Norsk Losforbund: Kåre Toft, Trondheim.

Luftforsvarets Befalsforbund: Karl M. Olsen, Oslo.

Norsk Murerforbund: Lorang Kristiansen, Oslo.

Norsk Musikerforbund: Sigurd Lønseth, Oslo.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: Arne Andresen, Oslo, Arne Barlie, Oslo, Martin Lea, Stavanger, Joh. B. Magnussen, Oslo.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Olav Bratlie, Oslo, Bjarne Andreassen, Sarpsborg, Arvid Nebell, Svelvik.

Norsk Politiforbund: Odd Eide, Oslo.

Postfolkene Fellesforbund: Aage Tømmereek, Oslo, Leif Paulsen, Oslo.

Norsk Sjømannsforbund: Einar Haugen, Oslo, Thor Sønsteby, Oslo, Gösta Andersson, Sandefjord, Kjell Haugerud Andersen, Stavanger, Wernalf Falao, Bergen, Odd Helland, Trondheim, Birger Moss, Harstad.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: Wiktor Remme, Oslo.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Svein Morgenlien, Oslo, Sverre Solbakken, Spillum i Namdal, Wilhelm Asli, Bjørkelangen.

Norsk Skotøyarbeiderforbund: Thorleif Hansen, Fredrikstad.

Norsk Tekstilarbeiderforbund: Gulbrand Brauer, Oslo, Signe Braathen, Oslo.

Telefolkenes Fellesforbund: Harald Fondevik, Oslo, Tormod Halvorsen, Oslo.

Norsk Tjenestemannslag: Thv. Karlsen, Oslo, Johan Karlsen, Trondheim, Erling Pedersen, Oslo, Hjalmar Andersen, Oslo.

Norsk Tolltjenestemannsforbund: Fritz Myhre, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund: Arild Hammerø, Borkenes, Ebbe Holm, Trondheim, Arnold Mikkelsen, Laksevåg, Arne Hermansen, Hauketo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: Erik Eriksen, Oslo.

Norsk Typografforbund: Roald Halvorsen, Oslo.

Norges Urmaker Svenneforbund: Arne Evensen, Lillestrøm.

Fylkenes representanter:

Akershus fylke: Alf Haakensen, Strømmen.
Aust-Agder fylke: Tellef Rislå, Herefoss.
Bergen fylke: Birger L. Larsen, Bergen.
Buskerud fylke: Thormod Pettersen, Drammen.
Finnmark fylke: Kåre Flå, Vardø.
Hedmark fylke: Arne Olsen, Hamar.
Hordaland fylke: Fredrik Westerlund, Odda.
Møre og Romsdal fylke: Gunnar Gundersen, Kristiansund N.
Nordland fylke: Joralf Johnsen, Mosjøen.
Oppland fylke: Johannes Knapp, Gjøvik.
Oslo fylke: Gunnar Alf Larsen, Oslo.
Rogaland fylke: Georg Haug, Stavanger.
Sogn og Fjordane fylke: Gjermund Vee, Øvre Årdal.
Telemark fylke: Sigurd Namlos, Skien.
Troms fylke: Henry Riise, Tromsø.
Nord-Trøndelag fylke: Asmund Gjerv, Follafooss.
Sør-Trøndelag fylke: Mikal Morken, Oppdal.
Vest-Agder fylke: Mauritz Thorkildsen, Mandal.
Vestfold fylke: Richard Thon, Tønsberg.
Østfold fylke: Jan M. Johansen, Sellebakk.

Fra Sekretariatet: P. Mentsen, Tor Aspengren, Alf Andersen, Thorleif Andresen, Walter Kristiansen, Marie Lindquist, Lage Haugness, Otto Totland, Per Andersen, Emil Edvardsen, Anker Nordtvedt, Viktor Jensen, Gunvald Hauge, Klaus Kjelsrud, Henry Nicolaysen.

Varamenn til Sekretariatet: Einar Strand, Odd Højdaahl (Varamenn for tillitsmenn i LO.) Åge Petersen, Kaare Pehrson, Arne Li, Fritz W. Hannestad, Eivind Strømmen, Ingvald Hansen.

Fra revisjonsutvalget: Peder Birkeland, Alf Michelsen, Anna Nilsen.

Fra distriktskontorene:

LO's distriktskontor i Bergen: Ansgar Kristiansen, Finn Lien.
LO's distriktskontor i Bodø: Hans Nordahl Jensen.
LO's distriktskontor i Drammen: Leif Haraldseth.
LO's distriktskontor i Gjøvik: Odd M. Bakkejord.
LO's distriktskontor i Hamar: A. H. Buflod.
LO's distriktskontor i Kirkenes: Ronald Bye.
LO's distriktskontor i Kristiansand S.: Åge Bjorvand.
LO's distriktskontor i Molde: Ralph Christiansen.

LO's distriktskontor i Porsgrunn: Harald E. Olsen.
LO's distriktskontor i Sarpsborg: Jakob Grava.
LO's distriktskontor i Stavanger: Per Aase.
LO's distriktskontor i Tromsø: Rolf Nilsen, Alf Olsen.
LO's distriktskontor i Trondheim: Richard Haugen, Gudmund Gjengaar.

LO's administrasjon: Egil Ahlsen, Harald Andersen, Per Dragland, Paul Engstad, Kåre Halden, Steinar Halvorsen, Per Haraldsson, Ingemund Haugen, Kjell Holler, Ragna Karlsen, Kjell Lien, Mirjam Nordahl, Jon Rikvold, Ragnar Røberg-Larsen, Olaf Sunde.

Samarbeidskomitéen DNA—LO: Trygve Bratteli, Reulf Steen, Haakon Lie.

Funksjonærsambandet i Norge: Sverre Bolstad.

LO's Kvinnenemnd: Solveig Løfquist Nielsen.

Gjester: Tryggve Aakervik, Elias Volan, Hans Hegg, Karsten Torkildsen, Erling Frogner.

DAGSORDEN

Formannen refererte denne dagsorden for møtet. Den ble vedtatt enstemmig og uten merknader:

1. Tariffrevisjonen 1966.
2. Ansettelse av sekretærer ved LO's distriktskontorer i Bodø, Hamar og Bergen.
3. Ansettelse av en revisor ved LO's revisjonskontor.
4. Hovedavtalene med Norsk Arbeidsgiverforening og Den Kooperative Tarifforening.

FORRETNINGSORDEN

Videre la formannen fram dette forslag til forretningsorden. Forslaget ble vedtatt enstemmig, idet formannen bemerket at en forutsatte dette formiddagsmøtet skulle holde på til kl 13.00, lunsjpause til kl. 14.30, og at ettermiddagsmøtet skulle avsluttes kl. 18.00.

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer bare ved LO's presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt

fra innledningsforedrag, begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.

3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets avslutning.

Hovedkassereren, *Alf Andersen*, ga en opplysning om reiseregningene. Han opplyste at skjema for reise- og diettregning lå i mappene og ba om at skjemaet ble utfyllt snarest, slik at det kunne samles inn etter lunsjpausen.

TARIFFREVISJONEN 1966

Formannens innledningsforedrag.

Landsorganisasjonens formann, P. Mentsen, innledet så om dagsordenens punkt 1, Tariffrevisjonen 1966, og la fram Sekretariatets innstilling:

Atter igjen står vi foran et tariffoppgjør, kanskje det mest omfattende vi hittil har hatt i norsk fagbevegelse. Samtlige tariffavtaler som omfatter vårt arbeids- og næringsliv har utløp i dette året. Det eneste unntak er tariffavtalen mellom Handelens Arbeidsgiverforening og Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, som ble revidert nå sist høst med 2 års varighet.

Hvordan forløpet av tariffrevisjonen vil arte seg i år, er naturligvis vanskelig å si. Uten å være spåmann vil jeg likevel tro at vi må regne med et kanskje strammere klima enn tidligere. Det har naturlig nok sammenheng med den nye politiske konstellasjon eller maktfordeling vi har fått etter stortingsvalget i september i fjor. Uten å gå for mye inn på disse generelle betraktninger, vil jeg gjerne se litt på utviklingen i den siste tariffperiode, og de muligheter som er til stede når det gjelder produksjonsutviklingen og den økonomiske utvikling.

Rent produksjonsmessig har utviklingen i siste tariffperiode vært gunstig. Det har vært ganske sterk vekst og framgang. Det har også vært en sterk øking i landets eksport, selv om det på enkelte områder ikke har vært den samme prismessige utvikling for våre eksportprodukter som det har vært produksjonsmessig.

For 1964 og 1965 sett under ett har stigningen i produksjonen pr. årsverk vært på om lag 10 prosent. For industrien alene er produksjonen enda høyere. En kan således si at det realøkonomiske grunnlaget stort sett er meget gunstig. Det samme kan en likevel ikke si om prissituasjonen. Særlig var prisstigningen stor i løpet av 1964 fram til årsskiftet 1964/65. Derimot kan en heldigvis si at prisutviklingen i hele 1965 fram til i dag har vært gunstig, idet det i løpet av de siste 6 måneder faktisk har vært et stabilt prisnivå. I denne sammenheng vil jeg minne om den erklæring regjeringen Gerhardsen avga den 17. februar 1965 i forbindelse med indeksoppgjøret, sålydende:

«Regjeringen vil foreslå for Stortinget å bevilge 70 mill. kroner pr. år for å bidra til å redusere prisstigningen. Midlene vil bli brukt til å øke grunn-tilskuddet på melk. Såfremt det skulle vise seg at konsumprisindeksen i gjennomsnitt for perioden januar 1965 til februar 1966 overstiger 124—125 poeng, vil Regjeringen legge fram for Stortinget forslag om ytterligere tiltak. Dersom prisutviklingen blir vesentlig annerledes enn den en nå regner med, f. eks. på grunn av høyere importpriser eller fordi høstutbyttet i jordbruket avviker vesentlig fra et normalår, vil Regjeringen drøfte situasjonen med organisasjonene.»

Denne erklæring innebar en garanti for en prisstabilitet på et indekstall på 124—125 poeng. Etter den oversikt vi har nå, tror jeg neppe at prisene i gjennomsnitt for året 1965 kommer over 123 poeng.

Når det gjaldt reallønnsutviklingen, var det praktisk talt ingen stigning i 1964. Derimot vil reallønnsstigningen i 1965 bli på om lag 4—5 prosent. Imidlertid må en være merksam på at for lønnstakere som bare har sine faste normallønnssetser uten akkord, produksjonspremieordninger eller andre former for lønnsøking, så har ingen lønnsglidning funnet sted, og resultatet vil derfor være at de står kanskje på det samme nivå eller ikke gunstigere enn ved siste tariffoppgjør i 1964.

Etter min mening har derfor ikke samtlige lønnstakere i inneværende tariffperiode fått sin rimelige andel i produktivitetsøkingen eller i den relativt gunstige utvikling som har funnet sted de siste 2 år.

Hvis en så ser på utviklingen produksjonsmessig og økonomisk de siste 2 år og på samme tid ser på utsiktene framover, i hvert fall det første år, må en kunne si at stort sett burde det ligge noenlunde gunstig an. Selvsagt føyer jeg til at konjunktursituasjonen i enkelte næringer er svakere enn før, og at den økonomiske vekst for disse næringer kan bli noe svakere neste år. Etter min mening må alt i alt den

produksjonsøking vi har hatt de siste par år kunne gi muligheter for økonomiske forbedringer for lønnstakerne, uten at dette skulle føre til prisstigninger av noen betydning.

Naturligvis er det vanskelig å si noe bestemt om utviklingen framover. Det er mange ting som spiller inn. Det er ikke bare spørsmål om utenriks-økonomi, produksjon og avsetning, men det er også avhengig av hvilken økonomisk politikk våre myndigheter vil føre.

Så vidt jeg skjønner, synes det å være nokså klart at hvis ikke den økonomiske politikk blir lagt om i forhold til den som har vært ført av arbeiderregjeringen, skulle vi fremdeles kunne regne med full sysselsetting og et forholdsvis stramt arbeidsmarked for kommende år.

Uten å komme inn på alle de løfter som de 4 borgerlige partier kom med under valgkampen, vil jeg gjerne understreke at hvis bare en del av disse løfter skal kunne bli innfridd, tror jeg at det delvis vil føre til den rene inflasjon. Jeg tenker i så måte på løftene om skattelettelser, flere boliger, flere veier, flere sykehus, flere skoler, og alt satt ut i praksis på samme tid. Disse løfter står etter min mening ikke i forhold til de enkelte borgerlige partiers program. Jeg tror alle frykter for at det stikk motsatte vil bli tilfelle, at det vil bli innstramninger på flere områder. Fagbevegelsens folk bør derfor følge med oppmerksomhet bl. a. den rentepolitikken som vil bli ført og dertil pris- og subsidiepolitikken.

For ikke å bruke altfor lang tid på denne innledning, vil jeg ikke gå nærmere inn på disse problemer, men bare understreke at det tariffopplegg som Sekretariatet tar sikte på, og legger fram for Representantskapet, er nøye vurdert ut fra de økonomiske muligheter som synes å være til stede, og også ut fra oppmerksomheten på å være på vakt overfor hvilken kurs eller linje de nye myndigheter vil føre i sin økonomiske politikk framover.

Før jeg mer konkret går inn på tariffkravene, vil jeg understreke at vi i fagbevegelsen har den største interesse av å følge med hvordan lønns- og inntektsoppgjørene blir for jordbruket og for andre grupper. Etter min mening må alle disse ting ses i sammenheng, og det må også anvendes visse virkemidler som kan bety utjamningsordninger mellom de forskjellige grupper. Jeg for min del har vanskelig for å forstå hvordan den borgerlige samlingsregjering, som har gitt løfter om å gå inn for prisstabilitet, på samme tid tar avstand fra flere av de virkemidler vi vet må nyttes i budsjettpolitikken så vel som hele den økonomiske politikk som føres. Håndteringen av disse problemer blir derfor interessant å følge med i.

La oss så komme mer konkret inn på de tariffkrav Sekretariatet mener bør reises:

Vi er av den mening at det ved denne tariffrevisjon bør reises krav om generelt lønnstillegg som samtlige lønnstakere kan nyte godt av. På samme tid må det også reises krav om spesielt tillegg for alle dem som er blitt akterutseilt i lønnsutviklingen, eller som har fått liten eller ingen andel i den lønnsglidning som har funnet sted.

Sekretariatet er også merksam på at det må tas hensyn til at fagarbeidere, arbeidsledere og funksjonærer for øvrig ikke blir distansert i utviklingen, men at det må påses at det blir en noenlunde tilfredsstillende differensiering i lønnsnivået.

En ting som utvilsomt vil være av betydning, er om en kan få eliminert, eller iallfall utjamnet, den sosiale forskjell som eksisterer mellom de vanlige manuelle yrker og funksjonæryrkene når det gjelder lønn under sykdom, noe som også etter hvert må finne sted når det gjelder arbeidstiden. Det som imidlertid står først på programmet nå, er at det må reises krav om lønn under sykdom for de grupper dette ennå ikke er gjennomført for.

Jeg vil i denne forbindelse ha sagt at det er naturligvis vanskelig konkret å beregne hva det koster, det er jo avhengig av så mange ting, blant annet sykdomsfraværet, karenstid osv. Men vi må denne gangen forsøke om en ikke kan komme fram videre her.

Så har vi et spørsmål til som delvis har generell karakter som jeg vil berøre litt, det er

Likelønsspørsmålet.

Alle som er til stede her vet at når det gjelder gjennomføringen av likelønssaken, så har en *rammeavtalen*, som er i orden, og etter den skal gjennomføringen være tilendebrakt ved utgangen av 1967. Innenfor visse områder, det er ikke likt overalt, skjer imidlertid den tingen at opptrapningstilleggene gjennomføres på en slik måte at en delvis reduserer både personlige tillegg, alderstillegg eller ansiennitetstillegg osv. Det er også innenfor noen yrker og områder delvis misnøye med den gruppeinndeling som ble foretatt i sin tid, og en mener at det må rettes på disse ting. Derfor er Sekretariatet av den mening at dette også er et krav som må reises generelt av Landsorganisasjonen, men vi er selv sagt oppmerksom på at det må spesielt tilpasses innenfor de forskjellige tariffområder, da utviklingen eller gjennomføringen av disse tingene selvsagt ikke er ensartet.

Så kommer vi inn på et meget omtvistet og ømtålig emne, det er

Arbeidstidsspørsmålet.

Her er Sekretariatet kommet til det resultat at en ved denne tariffrevisjonen igjen må reise kravet om nedsettelse av arbeidstiden for

diskontinuerlig skiftarbeid, dvs. 2 og 3 skifts arbeid, hvor det fremdeles i dag er anledning til å arbeide inntil 45 timer pr. uke. Men jeg gjør oppmerksom på at vi neppe kommer fram til noen tilfredsstillende løsning nå, men vi skulle ha håp om å komme et stykke på vei. Vi får da se det i sammenheng med den øvrige arbeidstidsforkortelse som skal skje senere.

La meg så si om arbeidstidsforkorting i sin alminnelighet at alle dere som var til stede på Kongressen i mai husker at det var en mengde forslag inne fra avdelinger og forbund om nedsettelse av arbeidstiden. I alt var det 67 forslag. Disse forslag ble drøftet, ble behandlet i Sekretariatet, Kongressen, redaksjonskomitéen, og Kongressen gjorde enstemmig vedtak om at samtlige disse 67 forslag skulle oversendes til den offentlige arbeidstidskomité som var satt ned, og som skulle begynne sitt arbeid. Videre gjorde Kongressen vedtak om at den arbeidstidskomité som var satt ned i vårt land nøye må samarbeide med den som var satt ned i Sverige, og for øvrig holde seg på linje med de øvrige nordiske land, og det vil da i første rekke si Sverige og Danmark, som vi kan sammenlikne oss med.

I denne arbeidstidskomitéen fikk vi da oppnevnt tidligere nestformann i Landsorganisasjonen, Gunnar Bråthen, som formann. Vi har 2 medlemmer av vårt Sekretariat som sitter der, 1 representerer kanskje blandet industri og den andre i første rekke skiftindustri. Og i Sverige hendte jo det at de oppnevnte en komité på samme tid, og de tok som formann i denne komitéen tidligere formann i Landsorganisationen i Sverige, Axel Strand. Og så vidt jeg skjønner samarbeider disse formennene med sikte på å komme fram til innstillinger som skal legges fram noenlunde på samme tid i begge land. Etter de uttalelser som hittil er gitt, er forutsetningen at arbeidstidskomitéens innstilling skal komme ved årsskiftet 1966/67. Vi har derfor etter Kongressens vedtak sendt over samtlige forslag vedrørende arbeidstidsforkorting til denne komitéen og gitt nødvendige kommentarer til forslagene. Vi får da bare håpe at komitéen blir ferdig, eller i hovedsak ferdig, slik at innstillingen kan legges fram i samsvar med den tempoplan som er lansert.

Men dermed er jo ikke saken løst, det må vi ha klart for oss, og det vi har vært bange for, og som vi er bange for i Sekretariatet, det er at selv om innstillingen kommer ved årsskiftet, så er det jo ikke sikkert når tid det blir satt fram noen proposisjon fra Regjeringens side, tross alle fagre løfter, og selv om Venstre har forpliktet seg så langt at 40 timers uken, den skal så å si løses i denne stortingsperiode, så har vi ikke noen særlig tro på disse løftene. Vi er derfor av den mening, alle forhold tatt i betraktning, at fagorganisasjonen bør kunne stå fritt i 1967 når det gjelder spørsmålet om arbeidstidsforkorting, slik at hvis det ikke blir

fremmet noen proposisjon, så vil vi forsøke ved tariffutløpet i 1967 å reise kravet i hele sin bredde om forkorting av arbeidstiden, dvs. både den alminnelige daglige og ukentlige arbeidstid, helkontinuerlig, diskontinuerlig osv., og med sikte også på å få en avklaring om 5 dagers uke.

Når det gjelder dette spørsmål, om 5 dagers-uken, eventuelt tilpassing, vil vi ta opp spørsmålet allerede nå ved tariffrevisjonen for å begynne å diskutere dette i tariffperioden. Jeg tror det er nokså nødvendig at man diskuterer dette med den andre part, så en vet så noenlunde hvor en står når en eventuell komitéinnstilling kommer. Men jeg vil jo også gjøre klart her at med alt som har vært sagt og skrevet om arbeidstidsforkorting, så betyr ikke det at en kan gjennomføre lørdagsfri for samtlige grupper. Jeg bare gjør det helt klart, slik at man ikke skal komme tilbake og si at det var jo frilørdag vi skulle ha. En annen sak er, og det må være like klart, at det vi må ta sikte på med eventuell 5 dagers uke, det er så vidt mulig å komme fram til ordninger som kan bety at en får gjennomført 2 dager fri i sammenheng, t. eks. kan en bruke mandager istedenfor lørdager, hvor dette passer, eller oppsamlinger. Det er bare sånn at vi må forsøke å skaffe samtlige noenlunde den samme status på dette område, også service-yrkene, hvor det er vanskeligst å gjennomføre lørdagsfri.

Ja, service-yrker. En kan jo eksempelvis ikke gjennomføre lørdagsfri for samtlige jordmødre i vårt land, heller ikke for samtlige brannmenn, for å gå til den andre ytterlighet. Men det er bare det at en må se disse i sammenheng, og tidligst mulig begynne å drøfte dette, så en har det noenlunde klart med den andre part. I praksis betyr altså dette, må jeg ha sagt, at på grunn av bl. a. arbeidstidsforkorting, som vi ikke vet hvordan det går med, så vil vi stå fritt i 1967, og går derfor inn bare for en ett-årig tariffperiode, dvs. fra nå i år av og til 1967.

Vi skjønner godt at det er vanskelig og at dette vil bli hår i maten for den andre part og for vårt arbeidsliv, det er forståelig, fordi at alle er vel interessert i å få mest mulig ro og stabilitet i lengst mulige perioder. Men vi vil ikke ta noen unødig risk. En annen sak er, og det vil jeg også ha sagt her, at skal vi ta en lengre periode, eksempelvis 2 år, så er det et betalingsspørsmål, da må vi ha sikker garanti for at vi får et innebygd tillegg i det påfølgende år. Ikke bare det, men vi må også ha en skikkelig indeksreguleringsbestemmelse, og dertil ikke å forglemme, må vi ha en prisgarantibestemmelse fra myndighetenes side. Så disse tingene må en se i sammenheng, og skal vi inn på en lengre tariffperiode, eksempelvis 2 år, så må vi ha dette klart.

Vi har jo allerede hatt visse følinger med den andre part, i et utvalg, og vi skal ha klart for oss at den ser det ikke på samme måte som vi når det gjelder tariffrevisjonen. De har også sine spesielle ønsker og sine spesielle synsmåter. I denne sammenheng vil jeg gjerne minne om

det som har gått igjen på mange landsmøter, kanskje på de fleste, om at en skal ha forbundsvise tariffoppgjør. Jeg for min del er klar over at det er ikke forbundsvise tariffoppgjør noen mener, for forbundsvise tariffoppgjør det løser jo ikke problemet, men de vil ha enkeltvis oppgjør for hvert enkelt tariffområde. Vi har jo forbund med flerfoldige grupper og forskjellige tariffområder. Det er bare det en også må ha klart for seg at spørsmålet om hvert enkelt forbund skal gjøre opp for seg for sine tariffområder, eller på hvilken måte slutføringen av forhandlingene eller oppgjøret skal finne sted, det kan ikke den ene part alene bestemme. Det er nemlig også i dette kontraktsforhold 2 parter, så vi kan ikke verken med et vedtak eller annet si det skal være slik og slik. La meg derfor ta et eksempel, det er utslitt og velbrukt, men det står ved makt.

La oss si at vi kan gjøre våre vedtak om forbundsvise eller enkeltvis oppgjør så mye vi vil. Så kommer vi fram til slutten av mars. Så har kanskje Jern- og Metall og Bygningsarbeiderforbundet forhandlet, og de er ikke kommet noen vei. Det står fullstendig i stampe. For å komme videre så må en ikke bare si opp plassene, men en må også gjøre plassfratredelsen effektiv, og det blir da ved slutten av mars. Arbeidsgiverforeningen sier at det får ikke hjelpe, vi gjør ikke opp før vi har sett det hele i sammenheng. Kan vi da ta risken på, eller er vi villige til å si eksempelvis til Jern- og Metall eller et annet forbund, «bare gå i streik, så får dere streike selv om det blir til ut på høsten når vi har fått oversikt over det hele.»

Jeg tror ikke det er riktig, for det er ikke realpolitikk. Vi må se på forholdene slik som de er, og derfor får vi forsøke i dette opplegg å stille oss slik at vi har noenlunde herredømme over utviklingen, selv om vi er klar over at vi ikke kan bestemme den alene. Og derfor tror jeg at vi må se den sannhet i øynene at det som kanskje vil skje, det er at når det gjelder hele det tariffoppgjøret som kommer første halvår, det vil si til og med juni måned, så vil det i hvert fall bli en samordning i tid av disse oppgjørene. Vi er ganske overbeviste om, vi 6—7 som har sittet i disse forhåndsdrøftingene, at Arbeidsgiverforeningen vil ikke slippe ut noe enkelt forslag for vårtariffene før de har klart for samtlige vårtariffer, og får se det i sammenheng. En annen sak er, og det har vi sagt ifra om, at det vil ikke ha noen hensikt for Arbeidsgiverforeningen å tenke på at høstfagene skal koples inn i dette bilde. Så selv om en kommer fram til en samordning i første rekke i tid, så får det bli bare for vårgruppene.

Så vil jeg gjerne også si at når det gjelder de øvrige inntektsoppgjør, jeg nevnte bøndene, jeg nevnte fiskerne osv. i sted, så har jo vi den største interesse av å ha noenlunde oversikt over hvordan disse oppgjør vil bli før vi gir vårt svar. Så vi har interesse av en viss samordning.

Når det gjelder den offentlige sektor, vil jeg gjerne si litt om den også. Når jeg nevner den offentlige sektor, så tenker jeg da i første rekke på Statstjenestemannskartellet og Norsk Kommuneforbund, det er jo flere grupper, men de står utenfor oss. Men disse grupper, det vet vi, at deres oppgjør ikke umiddelbart kan tilpasses det som blir gjort gjeldende for den private industri og det private næringsliv. Derfor må vi være oppmerksom på dette allerede fra nå av, at her må en utarbeide spesielle krav, noe som vi kommer tilbake til i uttalelsen om at her må Sekretariatet i samråd med Statstjenestemannskartellet og Kommuneforbundet utarbeide disse krav. Men jeg vil også understreke, fordi det ikke skal være usagt, at så langt råd er må disse oppgjørene eller oppgjørsmåten samordnes med det som blir gjennomført for den private sektor.

Når jeg har sagt dette, så tror jeg at jeg vil referere den uttalelsen som er lagt ut til samtlige her, og så skal jeg kort gi noen kommentarer til den etterpå, blant annet komme inn på noen spesielle ting:

SEKRETARIATETS INNSTILLING

«Tariffrevisjonen 1966.

Den internasjonale økonomiske utvikling har i inneværende tariffperiode vært preget av sterk vekst og framgang. For årene 1964 og 1965 under ett, har totalproduksjonen i Vest-Europa, USA, Canada og Japan, steget med om lag 10 prosent, og det har vært en betydelig øking i verdenshandelen. Denne utvikling har, sammen med en ekspansiv økonomisk politikk i vårt eget land, skapt forutsetninger for en sterk øking i Norges eksport og produksjon i samme tidsrom. Totalproduksjonen har steget med om lag 12 prosent. Tar en hensyn til den økte sysselsetting, blir det en stigning i produksjonen pr. årsverk på over 10 prosent. Ser en spesielt på industri og bergverk, blir produksjonsøkningen pr. sysselsatt enda høyere. Vi har hatt praktisk talt full sysselsetting, mens underskuddene i utenriksøkonomien har vært atskillig mindre enn i de nærmest foregående år. Mens det realøkonomiske grunnlag har utviklet seg meget gunstig, kan det samme ikke sies om pris-situasjonen.

Fra 1963 til 1964 steg konsumprisindeksen med 5,7 prosent, og fra 1964 til 1965 var det en ytterligere stigning på om lag 4,2 prosent. Den vesentlige del av stigningen fant imidlertid sted i løpet av året 1964, slik at utviklingen fra årsskiftet 1964/65 og fram til i dag har vært gunstigere. I de siste 6 måneder har prisnivået vært relativt stabilt. Denne ujevne prisbevegelse er den vesentligste årsak til at det praktisk talt ikke var noen stigning i reallønnen for industriarbeiderne i 1964, mens det i 1965 trolig vil finne sted en stigning på mellom 4 og 5 prosent. For lønnstakere uten lønnsglidning, har resultatet imidlertid vært betydelig dårligere, og enkelte grupper har hatt en reallønnsnedgang. Alt i alt kan det derfor slås fast at lønnstakerne i inneværende tariffperiode ikke har fått den andel av produktivitetsstigningen som de har et rimelig krav på. De økonomiske utsiktene for 1966 må stort sett sies å være gode, selv om konjunktursituasjonen i enkelte næringer er svakere enn før, og veksten i økonomien blir noe mindre. Ifølge

Nasjonalbudsjettet skulle en, alle forhold tatt i betraktning, kunne vente en forholdsvis bra etterspørsel etter norske eksportvarer også i tiden framover, og totalproduksjonen pr. årsverk er anslått å stige med 10 prosent. Selv om underskuddet i utenriksøkonomien blir større enn i inneværende år, må det være berettiget å si at den realøkonomiske utvikling i siste tariffperiode, sammen med utsiktene for den nærmeste tid framover, skaper en god nasjonaløkonomisk bakgrunn for de kommende tariffforhandlinger. Den store produksjonsøkningen bør kunne gi plass for lønnstillegg uten en etterfølgende prisstigning av den karakter vi delvis har hatt i inneværende periode. Jeg sikter i så måte til første del.

På denne bakgrunn mener Representantskapet at det ved tariffrevisjonen i 1966 bør reises en del krav av generell karakter for at lønnstakerne kan få sin andel i den gunstige produksjonsutvikling. For det første bør det reises krav om generelt lønnstillegg. Dernest bør det i tillegg til dette reises krav om spesielle tillegg for de som er blitt akterutseilt, eller ikke har fått andel i lønnsgradningen. Det må herunder tas hensyn til at det blir et rimelig lønnsnivå for fagarbeidere, arbeidsledere, tekniske så vel som merkantile funksjonærer, slik at det mellom disse og de øvrige grupper blir en rimelig differensiering.

For å eliminere den sosiale forskjell som fremdeles eksisterer mellom manuelle yrker og funksjonæryrkene, må krav om lønn under sykdom reises for de grupper dette ennå ikke er gjennomført for.

Når det gjelder likelønnsspørsmålet, er det innenfor flere tariffområder misnøye med den måte opptrappingen av kvinnelønningene er foretatt på, og med en del av de gruppeplasseringer som hittil er foretatt. Det må derfor reises krav om at det må foretas en vurdering av disse ting for å få ryddet bort den misnøye og de skjevheter som er til stede.

Kravet bør reises generelt, men behandles spesielt innenfor de enkelte tariffområder, idet utviklingen ikke har vært likedan innen alle bransjer og yrker. Selv om det ved denne tariffrevisjon ikke blir reist krav i sin alminnelighet om forkorting av arbeidstiden, må det likevel kreves at arbeidstiden for diskontinuerlig skiftarbeid — 2 og 3 skift — blir satt ned ved denne tariffrevisjon. Det virker urimelig at slik arbeidstid fremdeles kan foregå i inntil 45 timer pr. uke. Den offentlige arbeidskomité som er nedsatt, og nå er i virksomhet, skal som kjent behandle både den daglige og ukentlige arbeidstid, så vel som den helkontinuerlige og diskontinuerlige arbeidstid. Etter de uttalelser som hittil er gitt, er det også forutsetningen at denne komité skal levere sin innstilling ved årsskiftet 1966/67. Den ordning en ved denne tariffrevisjon kommer til for diskontinuerlig arbeidstid, tar derfor ikke sikte på å være noen endelig ordning i denne sammenheng, men nærmest en forskuddtering, for, som foran nevnt, å få ryddet bort noen urimeligheter.

Med henblikk på den arbeidstidsforkorting som vil komme, må det kreves at det i tariffperioden blir opptatt forhandlinger om kompensasjon for arbeidstidsforkorting og tilpassingen av 5 dagers arbeidsuke. For blant annet å kunne stå fritt i 1967 når det gjelder arbeidstidsforkorting, må tariffperioden bli på ett år.

Disse krav som her er nevnt, må utformes og reises av Landsorganisasjonen overfor Norsk Arbeidsgiverforening. I tillegg må så de enkelte forbund reise sine spesielle krav, i første rekke revisjon av de tariffbestemmelser hvor det måtte være nødvendig.

Samtlige krav må oversendes motparten tidligst mulig, slik at ikke sluttforingen av tariffrevisjonen forsinkes.

Etter kravenes karakter er en klar over at det vil være nødvendig med ganske omfattende sentrale forhandlinger mellom hovedpartene. Det er imidlertid like klart at det parallelt må føres omfattende forhandlinger om forbundenes spesielle krav, slik at det hele kan ses i sammenheng. I denne forbindelse må en understreke at det blant annet for innenriksfarten, handels- og kontor-sektoren, rutebilene, kjøttindustrien, baker- og konditorfaget, hermetikkfabrikkene og jernbanebetjeningen ved L.K.A.B., må føres separate forhandlinger, også om lønsspørsmål. Dette som følge av at generelt lønnstillegg, og eventuelt lavtlønnstillegg, ikke kan gjennomføres på samme måte som i arbeidslivet ellers. Tariffkravene for disse områder må derfor av forbundene utformes hver for seg innenfor den ramme som Representantskapet trekker opp.

Når det gjelder den offentlige sektor — de som omfattes av Statstjenestemannskartellet og Norsk Kommuneforbund — kan de krav som foran er nevnt ikke umiddelbart tilpasses. Der kommer spesielle ting inn, idet blant annet lønnsutviklingen ikke har vært den samme som i den private sektor. Det må derfor foretas nye beregninger og vurderinger, men en må så langt det er sammenliknbart tilpasse forholdene i den offentlige sektor med det som gjennomføres for den private sektor. Sekretariatet må derfor i samråd med Statstjenestemannskartellet og Norsk Kommuneforbund utforme de krav som skal stilles.

Når det gjelder spørsmålet om samordning av lønns- og inntektsoppgjørene, vil ikke Representantskapet motsette seg det på visse forutsetninger, dvs. at tarifforslagene for de tariffavtaler som har utløp i første halvår 1966, blir sendt ut til avstemning på samme tid. Likeså at oppgjørene både for jordbrukerne og fiskerne er klare, slik at utfallet av disse er kjent før svar fra Landsorganisasjonen gis.

I samsvar med foranstående, gis Sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige krav som skal sendes Norsk Arbeidsgiverforening.»

Her har vi pekt på, kan en si, i 6 hovedpunkter de ting en bør reise krav om, og den endelige utforming bør naturligvis foretas av Sekretariatet. Men i tillegg til det jeg har referert her, skal jeg kommentere det litt nærmere.

Jeg vil gjerne si at en bør også være klar over, så noenlunde, en økonomisk ramme for oppgjørene. Dette har vi også drøftet, og vi er kommet til det resultat at her får man trekke opp en hovedramme, bygd på et visst gjennomsnitt, som en får forsøke å tilpasse innenfor de enkelte grupper og områder.

Jeg skulle ønske og håpe, at det jeg sier nå kan bli fortrolig, altså et vedtak som bare er til internt bruk. Jeg vet imidlertid av erfaring at det er vanskelig å holde tett med slikt, men tross alle risiker, er jeg nødt til å nevne det, og Sekretariatet ser det også slik at dette må Representantskapet være kjent med. Vi mener at en viss ramme må en ha som utgangspunkt, som skal gjøre det mulig å gjennomføre generelt tillegg, lavtlønnstillegg hvor det passer, og også noe til rådighet for sykelønnsordningen, og det er vi kommet til. Vi sier at kravene vedrørende tariffoppgjøret må ta sikte på en samlet økonomisk forbedring

på om lag 8 prosent, beregnet av gjennomsnittslønnen i industrien etter de siste oversikter en har. Det vil si at en skulle som utgangspunkt ta gjennomsnittslønnen i industrien pluss 8 prosent. Dette vil naturligvis som alle skjønner, bety langt mer enn 8 prosent for de grupper som ligger på et lavere nivå. Jeg vil ikke bruke tallet, men bare antyde at det for enkelte grupper betyr både 11 og 12 prosent, og godt og vel det. Men dette mener vi skulle være et noenlunde forsvarlig utgangspunkt.

Når jeg har referert dette, så vil jeg før diskusjonen tar til, nevne et par ting til. Jeg nevnte jo at vi har hatt noen drøftinger med Arbeidsgiverforeningen, og det nærmest om tempoplanen, det har jo vært hovedsaken, men det har også vært andre ting. Dere har naturligvis sett at Arbeidsgiverforeningen er interessert i helst å kunne få disse kravene oversendt ved månedsskiftet januar/februar. Selv om det ikke er gjørlig for samtlige, så vil jeg si at en her bør skynde på mest mulig for å få kravene fram. En av årsakene til at en vil ha kravene hurtig fram, det er jo dette at Arbeidsgiverforeningen naturligvis på sin side vil se det hele i sammenheng. Det er det ene, men dernest også at en skal kunne bli ferdig med tariffrevisjonen, slik at en ikke får en unødig strid om etterbetalingsspørsmålet, ifall det skulle bli noe lønnstillegg. La meg i så måte minne om at det var ikke få forslag som forelå på Kongressen, hvor det slås fast at Landsorganisasjonen måtte påse at tariffrevisjonene er sluttført før tariffavtalenes utløp. Men skal vi kunne gjøre dette, må samtlige organisasjoner sørge for å sende inn sine krav i god tid.

Likedan har Arbeidsgiverforeningen betinget seg at de generelle kravene fra Landsorganisasjonen måtte være inne ved månedsskiftet januar/februar, og det skal vi klare. Det er også forståelig at de vil se disse tingene i sammenheng. De vil vel foreta sine beregninger.

Vi får da bare gjøre så godt vi kan for å prøve å få tariffkravene oversendt i god tid, slik at det ikke blir noen unødige forsinkelser.

La meg så si et par ord til, og det er dette med drøftingene både med den andre part og for såvidt også med myndighetene. Under regjeringen Gerhardsen ble det i sin tid satt ned et såkalt *Kontaktutvalg* som drøftet disse tingene umiddelbart foran tariffoppgjørene. En drøftet og vurderte, selv om ikke noen ting var bindende for partene, men en fikk da samtlige opplysninger og utredninger lagt på bordet fra det offentlige side. Dette har Samlingsregjeringen videreført, og det har vært slike møter i det såkalte kontaktutvalget. Jeg minner om at allerede Samlingsregjeringens erklæring, en masse pene ord var det jo, men ellers nokså tvetydig på flere punkter, også inneholdt noe om et kontaktutvalg og utredningsutvalg. Men det var formuleringer der som selvsagt ikke kunne aksepteres fra fagorganisasjonens side, eller en kan godt si, arbeiderbevegelsens side.

Etter de drøftinger som nå er foretatt, i 2 møter i kontaktutvalget, er man blitt enig om både mandatet, og om personer også, som skal foreta utredninger og skaffe stoff til veie. En kan si det slik at det en er blitt enig om det er stort sett akkurat det samme som det som ble nyttet under Gerhardsens regjering. Og hvis det ikke det hadde blitt, så hadde selvsagt ikke noen representanter fra fagorganisasjonen gått med i utvalget. Så vanskeligheten blir nok ikke den største der, for å få til de utredningene og lagt dem fram. Vanskelighetene blir nok når alt dette stoffet er samlet og lagt fram, og tautrekkingen partene imellom i direkte forhandlinger tar til. Det er der tautrekkingen kommer til å skje. Men jeg tror at vi alle sammen er mest interessert i, eller må være interessert i, å få best mulig materiale lagt på bordet.

Og på bakgrunn av så omfattende som forhandlingene vil bli, og at det vil bli ført både generelle og spesielle forhandlinger, som delvis må gå parallelt, har vi i Sekretariatet gjort vedtak om at vi skal ha et stort og omfattende hovedforhandlingsutvalg, som omfatter så å si samtlige grupper som har tariffutløp til og med juni måned. Jeg tror det er riktig, slik at vi er sikker på at vi får samtlige synsmåter fram, får dette vurdert, og også kan ha det klart for oss at hvis vi ikke kommer fram så noenlunde på begge felter, både generelt og spesielt, så får vi heller la være å ta et oppgjør. Jeg holdt på å si, vi kunne jo gå inn i en tariffløs periode, selv om det ikke er gjennomførbart.

La meg så si at vi har hele tiden framholdt overfor Norsk Arbeidsgiverforening, og dette har vi slått klart fast i uttalelsen som foreligger her, det er angående spesialgruppene som disse tingene ikke kan tilpasses umiddelbart — innenriksfarten, handel- og kontor og rutebilene, for å ta de største sektorer. Der kan en ikke anvende et generelt tillegg og et lavtlønnstillegg. Der må en se disse tingene i en videre sammenheng, slik at det kan tilpasses eller innpasses på skalaen. Vi har tydelig og klart sagt ifra til Norsk Arbeidsgiverforening om dette, og derfor får disse forbund, det er i første rekke Sjømannsforbundet, det er Handel- og Kontor og det er Transportarbeiderforbundet, innenfor den økonomiske ramme som Representantskapet her trekker opp, tilpasse disse tingene og utarbeide sine spesielle lønsmessige krav, slik at en får dem behandlet spesielt.

Den innstillingen som her legges fram er enstemmig fra Sekretariatet, bortsett fra ett punkt hvor Totland dissenterer. Det gjelder generelt tillegg og lavtlønnstillegg. Han sier at dette må han stemme imot for det passer ikke for hans forbund. Jeg gjør oppmerksom på dette. Men jeg kan ikke skjønne at en behøver å ta dette forbeholdet når vedtaket sier klart, og vi har også sagt klart ifra, at Handel- og Kontor så vel som innenriksfart og transporten, må reise sine spesialkrav.

Jeg går ut fra at med dette skulle jeg så noenlunde ha klarlagt hvordan

Sekretariatet ser på det, og vil håpe at vi får en saklig diskusjon, og at vi til slutt kan samle oss om helst et enstemmig vedtak.

Og jeg sier da til slutt, at vi må ha klart for oss at selv om det ved stortingsvalget i år skjedde ting som vi er dypt misfornøyd med, vi fikk jo en annen politisk konstellasjon enn vi har hatt gjennom mange år. Men vi skal også ha det like klart for oss at det ikke er noen revolusjon som har skjedd. Vi har plikt på oss til å forsøke så snart råd er å rette opp igjen den meningsløshet som nå er til stede. Men vi må slå fast, og ha det klart for oss, at selv om vi har fått en annen politisk konstellasjon, en borgerlig regjering, så er fagorganisasjonens målsetting og fagorganisasjonens arbeidsoppgaver de samme. Vi har den samme plikt på oss nå som før til å stå vakt om de vedtak og retningslinjer Fagkongressen har trukket opp. Vi har plikt på oss til å få det best mulige resultat til beste for lønnstakerne. Dette må vi absolutt ha klart for oss. Vi kan ikke løpe fra de vedtak som er gjort og de retningslinjer som er til stede. Arbeidsmetodene, selv om oppgavene er de samme, kan endre seg, men hvis de endrer seg, så er det avhengig av den andre part i arbeidslivet, og det er avhengig av hvordan myndighetene stiller seg. Vi skal ikke la oss pille på nesen, vi skal ikke provosere, men vi skal følge med og så trekke konsekvensen av de andres opptreden.

DEBATTEN

Otto Totland (formann i Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund og medlem av Sekretariatet):

Vi har gjennom noen tid hatt en del diskusjon om oppgjørsformene ved våre tariffrevisjoner og det er dette jeg vil komme inn på her. Jeg har i Sekretariatet stemt imot at Landsorganisasjonen skal utforme de krav som skal stilles, idet jeg mener disse kravene bør utformes av *forbundene*. De enkelte forbund bør stå fritt med hensyn til å reise krav utover de generelle som fremmes av LO. Dette syn har tilslutning både gjennom vedtak på Handel- og Kontors landsmøte og gjennom vedtak i andre forbund. Det er mange spørsmål det vil være lettere å løse gjennom forbundsvise oppgjør, men dette vil vanskeliggjøres ved Landsorganisasjonens generelle krav. — Tariffavtalenes lønnsbestemmelser samsvarer nå ofte, i hvert fall for vårt forbunds vedkommende, lite med praksis, og det sier seg selv at dette i høy grad vanskeliggjør vårt organisasjonsarbeid. Selvsagt er det så at en kan komme opp i situasjoner hvor felles- eller samordnet oppgjør er uomgjengelig nødvendig, men nå er det 5 år siden vi hadde forbundsvise oppgjør, og hvis et slikt oppgjør ikke kan tas nå, når skal det så bli mulig? Det er et faktum at forbundsvise oppgjør har ført til bedre resultater enn fellesoppgjør, og

forbundenes sjanser til å fremme sine spesielle krav ved fellesoppgjør er små. Han henstilte at punktet om at det skal stilles felles generelle krav blir tatt ut av Sekretariatets forslag.

Johan M. Bø (Norsk Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbund): Jeg vil erklære meg tilfreds med Sekretariatets opplegg og med formannens kommentarer. Et par punkter i innstillingen gjør imidlertid noen merknader nødvendig. Det gjelder avsnittet om de lønnsmessig tilbakeleggende. Også i minstelønnsfagene blir noen hengende igjen, minstelønnsattsene har ikke fulgt indeksutviklingen, og de som står på disse satsene har heller ikke fått del i velstandsutviklingen. Dette må rettes opp nå. Dertil kommer arbeidstiden, særlig for skiftarbeiderne, i hvert fall i enkelte yrker. Jeg er litt redd for at fellesforhandlinger ikke er det rette forum for løsning av disse problemene. Vi har i de grafiske fag en god avtale for kveldskift-arbeid, men ingen nattskiftavtale. Vi må ha en ordning som sikrer oss bedre resultater, også for dem som har mindre enn 37 timers arbeidsuke.

Bjarne Andresen (Norsk Papirindustriarbeiderforbund): Etter formannens redegjørelse er jeg ikke særlig optimistisk når det gjelder løsningen av problemene for de diskontinuerlige skiftarbeidere. På bakgrunn av debatten på Kongressen i mai 1965 hadde jeg regnet med at skiftarbeidernes sak ville komme høyt på krav-listen nå, men her er jeg som sagt blitt skuffet. Jeg ser at Sekretariatet i sitt opplegg går inn for lønnsmessig prioritering av fagarbeiderne, men ser ingen ting om *spesialarbeiderne*.

Bjarne Andresen satte fram følgende forslag:

Arbeidstiden for helkontinuerlige skiftarbeidere nedsettes til 40 timers uke. Med full lønnskompensasjon.

Det ble deretter tatt lunsjpause fra kl. 12.50.

ETTERMIDDAGSMØTET 6. JANUAR 1966

Møtet ble satt kl. 14.30. Protokollen fra formiddagens møte ble lest opp av sekretær *Odd Højdaahl*, og godkjent.

Fortsatt diskusjon om dagsordenens punkt 1, Tariffrevisjonen 1966:

Ronald Halvorsen (Norsk Typografforbund): Jeg vil uttale min tilfredshet med den måten dette tariffoppgjøret er tilrettelagt på, idet vi på forhånd har fått anledning til å diskutere det på bredt grunnlag under

møter i Tarifrådet. — Stort sett er jeg enig med Totland i hans syn. Det er galt å knesette linjen med Fellesoppgjør som prinsipp, det er situasjonen i hvert enkelt tilfelle som bør være avgjørende. Denne gang er mange forbund blitt hengende etter både i lønnsutviklingen og med hensyn til andre viktige tarifforhold. Jeg er derfor glad over at forbundene nå åpenbart vil komme sterkere inn i bildet. Men forbundene må få anledning til å snakke også om *penger* i de særforhandlinger de skal føre, og jeg oppfatter det slik at forbundene kan få anledning til å føre sitt oppgjør fram til veis ende. Jeg forstår det er enighet om at de grafiske fag må få en særstilling i dette tariffoppgjøret, det er også nødvendig på grunn av den tekniske utvikling som foregår på dette området. Han ville derfor foreslå en tilføyelse i innstillingen, idet han pekte på betydningen av at dette ble gjort helt klart i vedtaket:

Side 4 — tilføyelse etter første punktum:

«Dette gjelder også for de grafiske fag på grunn av den rivende tekniske utvikling denne gruppen står oppe i.»

Formannen, *P. Mentsen*, sa at denne tilføyelsen kunne aksepteres.

Reidar Moen (Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund): Det er ikke primadonnanykker når Handel- og Kontor stiller seg slik det gjør til dette tariffoppgjøret. — Den samlede fagbevegelse må medvirke til å styrke stillingen innen funksjonærsektoren, og her hjelper det lite med sympatierklæringer, her kreves det realiteter. Intet virker mer stimulerende på organisasjonsvirksomheten i Handel- og Kontor enn tariffrevisjonene, men i fellesoppgjøret får vi ingen reell innflytelse, sier våre medlemmer. Det foreliggende forslag gir vårt forbund et puff bakover, vi må derfor gå mot innstillingen.

Walter Kristiansen (formann i Norsk Arbeidsmandsforbund og medlem av Sekretariatet): Jeg tror det er første gang Representantskapet er invitert til å si noe om tariffproblemene for den offentlige sektor, og jeg er glad for at det nå er blitt høve til det. — Det er sikkert riktig at kravene må bli variert. Også vårt forbund har en rekke lavtlønnsgrupper i den offentlige sektor, bl. a. veiarbeidere, arbeidere i fyr- og merkevesenet m. fl. Jeg ser at den tidligere pris- og lønnsminister, *Idar Nordstrand*, er til stede her i salen. Jeg vil da nytte høvet til å takke for den forståelse han viste under våre siste forhandlinger om revisjon av avtalene. Vi stoler på at LO og Kartellet vil støtte oss under den kommende revisjon. Vi vet ikke noe om hvordan den nye pris- og lønnsministeren vil stille seg til våre krav. Jeg anbefaler innstillingen vedtatt.

Per Andersen (nestformann i Jern- og Metall og medlem av Sekretariatet): Jeg synes man nå burde være kommet lenger enn til å tale så sterkt for forbundsvis oppgjør. I den foreliggende innstilling er det rom for alle rimelige hensyn til forbundene. De som nå krever særbehandling er de som står best i bildet både når det gjelder arbeidstid og sosiale goder. Jeg synes ikke det er rimelig at de skal prioriteres ytterligere. *Lønnsglidningen* som det hevdes at funksjonærene ikke har, skyldes i hvert fall innen den industri jeg representerer i første rekke teknisk rasjonalisering og økt arbeidspress. Jeg ber at man i denne sammenheng husker på forholdet arbeidstid-lønn ved en eventuell manngjevning mellom arbeiderne og funksjonærene. Det er ingen som tenker på noe *Fellesoppgjør* ved tariffrevisjonen 1966, og jeg vil advare mot ytterligere spesifisering av grupper som skal ha særbehandling. Til *Otto Totland* og *Roald Halvorsen* vil jeg si at det foreligger ingen kriterier på at forbundsvis oppgjør gir bedre resultater enn et samordnet oppgjør. I kombinasjonen samordnet forbundsvis oppgjør ligger de største muligheter. En må se bort fra gruppeinteressen og holde *fellesskapet* klart for seg.

Einar Strand (sekretær i LO) viste til Kongressens uttalelse om tariffpolitikken. I den debatt som er ført om den nåværende situasjon har en rekke av de ting som er nevnt i Kongressens uttalelse vært stilt i forgrunnen. Han pekte i denne sammenheng på hovedpunktene i Sekretariatets innstilling, og sa at han ikke fant mye av realiteter i Totlands argumentasjon, men at det mest skyldes ugrunnet *angst*. Gruppevis oppgjør lar seg ikke gjennomføre, fordi vi har en *motpart* i tariffforholdet som også vil ha et ord med i laget, sa *Einar Strand* videre. Vi må se i øynene at NAF ikke vil realitetsdrøfte noe som helst med et enkelt forbund, og vi bør ikke gi motparten høve til å *bestemme* utviklingen i tariffoppgjøret. Det er bedre vi stiller oss slik at vi selv kan ha innflytelse over tingenes gang, og slik Sekretariatet har formet sitt opplegg, er det ikke noe reelt grunnlag for Totlands dissens. Forslaget og den antydende kostnadsramme tar hensyn til de krav som er nevnt i Sekretariatets innstilling. Vi må søke å avverge at NAF trekker de sosiale utgiftene inn i kostnadsrammen. Arbeidsgiverne får økte sosiale utgifter, det vet vi, men hvor store de vil bli vet vi ikke, men det får vi nok høre under forhandlingene.

Einar Strand nevnte spørsmålet om «etterlønn» som ble reist av Kongressen, et spørsmål som nå skal utredes. Det er mulig arbeidsgiverne vil søke å trekke også dette moment inn i kostnadsrammen. Lønn under sykdom er et alvorlig problem med mange sider, løsningen av det er nokså avgjørende på mange områder, bl. a. når det gjelder sysselset-

tingen i de enkelte yrker. Her vil de yrker som har lønn under sykdom stå sterkest i konkurransen om kvalifisert arbeidskraft.

Kåre Hansen (Norges Handels-og Kontorfunksjonærers Forbund):

Funksjonærgruppene er forskjellige fra andre grupper i Landsorganisasjonen, og mot denne bakgrunn må en vurdere vårt standpunkt — det har intet med sekterisme å bestille. Når vi holder på forbundsvis oppgjør, ligger ikke deri at vi skal ha *mer* enn andre, men av psykologiske grunner er det nødvendig for oss med forbundsvis forhandlinger. Når det gjelder forskjellen i vilkår med hensyn til arbeidstid og sosiale goder, så er det arbeidsgiverne som har innført dette, og de ønsker å opprettholde denne forskjell. Men funksjonærene har andre problemer de ønsker løst. Andre forbund av funksjonærer, både i og utenfor Landsorganisasjonen, fører egne forhandlinger, og det er nødvendig at også vi får en friere stilling.

Kåre Hansen satte fram dette forslaget:

«De enkelte forbund reiser selv sine lønnskrav.»

Ragnvald Andersen (Jern- og Metall): Situasjonen i dag er en annen enn tidligere fordi vi nå har fått en ny politisk konstellasjon, og det er et åpent spørsmål om NAF vil søke å manøvrere oss henimot tvungen lønnsnemnd. Han håpet at Sekretariatets analyse av den økonomiske situasjon ville vise seg å være holdbar, men en slik lønnsbevegelse uten prisstigning etterpå, hadde han liten tro på. I spørsmålet om forbundsvis oppgjør eller fellesoppgjør, mente han at når det gjelder lønnskravene og andre generelle krav er fellesoppgjør best, fordi de sterke da kan hjelpe de svake. Men mange rent spesielle ting i avtalene kan bare løses ved forbundsvis forhandlinger. Han presiserte at lønn under sykdom er viktig for de timelønnede, og sa seg glad for at skiftordningen er tatt med blant kravene. Han håpet dette problem kunne bli løst denne gang.

Einar Haugen (Norsk Sjømannsforbund) pekte på redigeringen av punktet om innenriksfartens stilling, som han ønsket visse endringer i. Det har alltid vært enighet om, sa han, at sjøfolkene har spesielle problemer som ikke kan innpasses i de vanlige opplegg for industriens arbeidere. Vi må overfor arbeidsgiverne stå noe friere enn ordlyden i Sekretariatets innstilling gir uttrykk for. Han foreslo:

Ordene: «innenfor den ramme som Representantskapet trekker opp» blir tatt ut i siste setning på side 3 — og øverst på side 4.

Tor Aspengren (formann i Jern- og Metall og nestformann i LO): Jeg beklager de divergenser som her er kommet til uttrykk, mellom

gruppene «arbeidere» og «funksjonærer». Det er ingen grunn til å oppkonstruere et slikt motsetningsforhold. Skillet mellom Otto Totlands standpunkt og Sekretariatets innstilling er ikke stort, og en burde kunne få et enstemmig vedtak her. Det må være riktig nå å prioritere dem som har den lengste arbeidstid — i påvente av Arbeidstidskomitéens innstilling ved neste årsskifte. Han henstilte til Representantskapet å godta Sekretariatets innstilling, som forutsetter at det skal føres både sentrale og forbundsvis forhandlinger — parallelt.

Kåre Toft (Norsk Losforbund), takket for at innenriksfarten skal bli holdt utenfor et fellesoppgjør. Innenriksfarten er akterutseilt i lønnsutviklingen og det er grupper der som må arbeide 84 timers uke (2 vakter i døgnet) for å kunne forsørge familien. Og ingen har verre motpart å forhandle med enn vi, sa han, og erklærte seg til slutt enig i Einar Haugens forslag.

Anker Nordtvedt (formann i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund og medlem av Sekretariatet): Det må være klart for alle at vi gjerne *ønsker* forbundsvis oppgjør, bortsett fra enkelte forbund som står svakt i bildet. Og jeg er forbauset over det standpunkt representantene for Handel- og Kontor tar. Vi har jo erfaringene fra 1964 i frisk erindring, da NAF kategorisk inntok det standpunkt at de ikke ville gå til reelle forhandlinger før hovedkravene forelå. Vi har industrier med store muligheter for oss gjennom forbundsvis oppgjør, men vi har også grupper som det bare er mulig å komme til hjelp på *fellesplanet*. I Sverige og Danmark har den oppgjørsform vi nå går inn for vært praktisert lenge, og vi skal være klar over at arbeidsgiverne i Skandinavia har et intimt samarbeid. Med hensyn til de unntak som er gjort i Sekretariatets innstilling, så er det kanskje flere som gjerne ville ha slike unntak. Men her skal vi være merksam på at vi har en motpart i tarifforholdet som også har grupper den gjerne ville trekke ut av et fellesoppgjør. Vi må derfor vurdere situasjonen og se den som den er, vi må erkjenne at det vi skal løse det må vi løse i *fellesskap*, gjennom samlet opptreden. Jeg anbefaler innstillingen vedtatt.

Rudolf Eriksen (formann i Norsk Bekledningsarbeiderforbund): Oppgjørsformene har vært diskutert og vil vel bli det også i framtiden. Ser vi på *resultatene* viser det seg at *fellesgodene* i det alt vesentlige er vunnet gjennom *fellesoppgjørene*. Jeg synes innstillingen må tilfredsstille i hvert fall de aller fleste gruppene. «Lavtlønnsgrupper» finnes innen nesten alle tariffområder og den gruppen jeg representerer kommer inn under denne betegnelse. Jeg er glad over formannens uttalelse angående kvinnelønningene og over at det i innstillingen er lagt vekt

på en opptrapping av disse lønningene gjennom en revidering av gruppeinndelingen.

Taleren var skuffet over uttalelsene fra Handel- og Kontors representanter. Han var klar over de problemer dette forbundet har når det gjelder å organisere funksjonærene, men sa at også industriforbundene har de samme problemene. Kortere arbeidstid og bedre sosiale goder er også noe som teller i levestandarden, det bør funksjonærrepresentantene ikke tape av syne. Han var enig i at det blir reist krav om lønn under sykdom, men ville ikke være med på å gi dette krav førsteprioritet, og nevnte i denne sammenheng erfaringene fra den sykelønnsordning en fikk for noen år siden. Rudolf Eriksen pekte til slutt på siste setning i innstillingen og foreslo denne endring:

Ordene «svar fra Landsorganisasjonen gis» i siste setning i nest siste avsnitt i forslaget endres til:

«forslagene sendes ut til uravstemning.»

Strek ble satt med 14 inntegnede talere.

Odd Højdaahl (sekretær i LO): En innstilling som skal favne alle må nødvendigvis være et kompromiss, og en har her søkt å samle opp de aller fleste interesser, med en viss differensiering. Jeg forstår Handel- og Kontor-representantenes resonnement, som jeg langt på vei er enig i. Jeg forstår at de må føre en annen tariffpolitikk enn de vanlige industriforbund, og det må innrømmes at vi hittil ikke har klart å differensiere våre tariffopplegg i tilstrekkelig grad. Den innstillingen som foreligger er i så måte kanskje et skritt i riktig retning. Det er et faktum at funksjonærgruppene øker, men vi får dem ikke som medlemmer hos oss. Jeg er redd for at det skal danne seg en konstellasjon funksjonærforbund — arbeiderforbund, og henstiller at det i tide bygges bru mellom de ulike syn. Handel- og Kontors forslag bør derfor ikke stemmes ned her, en bør heller søke å nå fram til et kompromiss.

Anker Herlofsen (Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund): Det er ingen vesentlig forskjell på tariffopplegget nå og for to år siden, og med erfaringene vi har fra 1964 går det for full fart mot et fellesoppgjør. Men dette er i strid med vedtak på mange av våre forbunds landsmøter.

Håkon Bjordal (Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund): Vi må ikke glemme det politiske maktskiftet som har funnet sted, og vi vil denne gang neppe få noen regjeringsgaranti for prisutviklingen. Vi må derfor vise et noe nytt ansikt, og innstille oss på en noe hardere linje enn før. Det burde i innstillingen vært et punkt om fagopplæring og de unge arbeideres stilling i det hele tatt. Dette er nokså viktig og jeg håper Sekretariatet

vil se på dette spørsmål i andre forbindelser. Jeg savner også i innstillingen en klargjøring av hvilke linjer en vil følge når det gjelder tilleggene. Skal det være øretillegg eller prosentvise tillegg? Personlig mener jeg det kanskje ville være riktig med prosentvise tillegg denne gang. Det er her snakket mye om hensynet til særgruppene. Men vi har da tilsvarende grupper i andre forbund, også dem må det tas hensyn til. Og så til slutt: Hva nå enn resultatene av tariffoppgjøret måtte bli, så la oss få dem så klare at det ikke blir strid om tolkingen, for det er meget skadelig for vårt organisasjonsarbeid.

Thv. Karlsen (formann i Norsk Tjenestemannslag): Til Per Andersen vil jeg si at på meg virket hans innlegg som et uttrykk for splittelse mellom gruppene *arbeidere* og *funksjonærer*. Jeg slutter meg til de synsmåter **Odd Højdaahl** ga uttrykk for, og jeg tok nærmest ordet for å presisere at det også er andre i forsamlingen som støtter tankene fra Handel- og Kontor. I funksjonærsektoren foreligger det et langt større spekter enn for industriarbeiderne og en må ta hensyn til det, ellers vil de frittstående funksjonærorganisasjonene komme til å utvikle seg enda sterkere. Jeg slutter meg til Højdahls tanke om å sammenarbeide innstillingen med standpunktet til Handel- og Kontor, og til uttalelsene fra **Walter Kristiansen** som lavtlønnsgruppene i den offentlige sektor. Når det gjelder felles avstemninger, så bør vi i hvert fall ikke legge opp til en slik. Og det kan vel ikke være meningen — og muligheter for — at den offentlige sektor skal være med i en eventuell felles avstemning over tarifforslag?

Formannen, **P. Mentsen**: Nei.

Thv. Karlsen: Da er jeg tilfreds.

Otto Totland (Handel- og Kontor): Det er mange grunner til at vi vil ha forbundsvis oppgjør, men jeg synes det ville være meget uheldig om vårt forslag og Innstillingen skulle bli satt opp mot hverandre i en votering. Vi ønsker bl. a. en endring i overenskomstens utløpstid og vil sette fram følgende forslag. Blir dette vedtatt bortfaller Kåre Hanssens forslag:

«Handel- og Kontor får anledning til ved kommende tariffrevisjon å kreve en utløpstid i avtalene som er mer i overensstemmende med de tidspunkter funksjonærer i industri får lønnsregulering på.

Otto Totland.»

Ingvald Hansen (formann i Norsk Skotøyarbeiderforbund og varammann i Sekretariatet); ga uttrykk for tilfredshet med forberedelsene til

det opplegg for tariffrevisjonen som her forelå. Dagens politiske situasjon har endret seg, det har vi måttet ta hensyn til ved opplegget. Forbundsvisе oppgjør ville vakt glede hos våre politiske motstandere fordi det ville gitt dem anledning til å gripe inn på en ganske annen måte enn ved det foreliggende opplegg. Rendyrkede forbundsvisе oppgjør er avleggs i våre dager og Handel- og Kontors standpunkt bundet vel i et landsmøtevedtak tatt under helt andre forhold enn de vi har i dag. Jeg er ikke enig med Højdahl i at et eventuelt skisma mellom gruppene *arbeidere* — *funksjonærer* skyldes arbeidergruppene. Vi har kanskje heller vært for unnfallende, politisk sett. Jeg anbefaler Representantskapet å vedta Sekretariatets innstilling.

Einar Strand (LO): Det som foreligger her har intet å gjøre med spørsmålet funksjonærer — arbeidere. Otto Totlands syn kunne like godt være fremmet av formannen i Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund. Etter Totlands nye forslag går jeg ut fra det vil finnes en løsning på denne meningsforskjell.

Bjarne Andresen (Norsk Papirindustriarbeiderforbund): Vi må stille krav som er *forståelige*, og det er de som foreligger i Sekretariatets innstilling *ikke*. Han kunne heller ikke akseptere at hans forslag ble oversendt Sekretariatet, i såfall ville han stemme mot Innstillingen.

Wernalf Falao (Norsk Sjømannsforbund): For sjøfolkene er det ikke nok med et generelt lønnstillegg, her må det også gjennomføres en nedsettelse av arbeidstiden. Derfor må sjøfolkene kunne fremme sine krav uavhengig av det generelle opplegg.

Kåre Hansen (Handel- og Kontor), ville på ny presisere at det hans forbund ønsket ikke var å få noe mer enn andre, men et tariffoppgjør som det ligger en organisasjonsmessig appell i. Vi har problemer med industrifunksjonærene, som hevder at de i organisasjoner utenfor LO har større muligheter enn hos oss. Vi har også hatt forbundsvisе oppgjør for handelen, med langt bedre resultater enn for industrifunksjonærene i fellesoppgjør. Det er her nevnt 8 prosent tillegg i gjennomsnitt som en generell ramme. For handelen fikk vi 7,2 prosent, og i gjennomsnitt atskillig mer. Den antydende ramme på 8 prosent er dermed på forhånd sprengt.

Per Andersen (Jern- og Metall): Det er ikke jeg som har startet debatten om arbeidere kontra funksjonærer, det ble gjort av representanter for Handel- og Kontor. Det er sagt at funksjonærene tenker annerledes enn arbeiderne. Ja, i noen utstrekning er vel det riktig, idet de er bundet

til en sosial lagdeling som burde være et tilbaketrukket stadium. Jeg hevder at de som har kortere arbeidstid og en rimelig sykkelønsordning må stille seg bak Landsorganisasjonen med krav om likestilling. Og en bør ikke glemme at det er i LO Handel- og Kontor har hentet styrke til å gjennomføre de store forbedringene. Når det gjelder arbeidstiden for diskontinuerlig skiftarbeid, så er det visst 4. gang dette spørsmål foreligger for Representantskapet. Jeg håper en nå kan samles om å *gjennomføre* en tilfredsstillende løsning.

Lage Haugness (formann i Bygningsindustriarbeiderforbundet og medlem av Sekretariatet): Det er vel riktig som det er sagt, at denne debatten ikke gir uttrykk for de politiske perspektiver som den nye politiske situasjon krever. Vi må være klar over at alle unntak vi gjør her i vårt generelle opplegg skaper grunnlag for grupper utenfor LO til å fremme særkrav. Men vi burde kanskje se nærmere på spørsmålet lønnsgradering mellom de enkelte grupper, og vi kan ikke annet enn akseptere den utvikling som foregår med lønnstillegg utenfor tariffavtalene. Jeg har ingen tro på at NAF vil slippe fri fra fellesforhandlinger andre grupper enn de selv ønsker, og vi må innstille oss på å møte den situasjon som foreligger. Jeg har heller ingen tro på at vi vil nå fram med kravet om 1-årig tariffavtale, med det vedtak Sekretariatet innbyr til har vi markert et *politisk* standpunkt overfor de nye makthaverne. Også vi i Bygningsindustriarbeiderforbundet har store lavtlønsgrupper, men jeg ser ingen hensikt å kjøre dem fram her, det skaper ingen resultater.

FORMANNENS SLUTTORD OG VOTERINGEN

Den alminnelige debatt om Tariffrevisjonen 1966 var dermed avsluttet og formannen *P. Mentsen* fikk ordet til sitt sluttord og til votering.

P. Mentsen takket innledningsvis for en saklig debatt med mange gode impulser, og en samling inn mot sentrum. Han gikk så inn på de forslag som var stilt, og sa at *innholdet* i Otto Totlands forslag kunne aksepteres, men utformingen må endres slik at det omfatter også andre funksjonærgrupper enn de som er organisert i Handel- og Kontor.

Ved *votering* ble dette godkjent, og dermed bortfalt Kåre Hansens forslag.

Rudolf Eriksens forslag, sa *P. Mentsen* videre, dekkes av det faktum at tarifforslag skal gå til uravstemning.

Roald Halvorsens forslag aksepteres som en tilføyelse til Sekretariatets innstilling, med en uvesentlig omredigering.

Einar Haugens forslag kan ikke aksepteres. En ramme på 8 prosent betyr at mange grupper må få et langt høyere tillegg, sa Mentsen, og ba om at Haugens forslag ikke ble tatt opp til realitetsvotering. Arbeidstiden for sjøfolkene går heller ikke inn i Arbeidstidskomitéens mandat.

Når det gjelder *Bjarne Andresens forslag*, så er vi jo enig om dette, men Kongressen har vedtatt å sende disse spørsmål over til Arbeidstidskomitéen, hvor bl. a. Aspengren og Nordtvedt sitter som medlemmer. Men Kongressen tok et forbehold om de som har diskontinuerlig skiftarbeid, og derfor har vi tatt deres spesielle forhold med som *tariffkrav*. Formannen foreslo at Bjarne Andresens forslag ble oversendt Sekretariatet for viderebefordring til Arbeidstidskomitéen med anmodning om at det blir gjort fortgang med denne saken.

Votering:

Mot 1 stemme ble Bjarne Andresens forslag oversendt Sekretariatet.

Etter en bemerkning av Einar Haugen ble hans forslag ansett som bortfalt.

Etter en bemerkning av Rudolf Eriksen ble hans forslag ansett bortfalt.

Ved den endelige votering ble Sekretariatets innstilling vedtatt mot 2 stemmer.

Dagsordenens punkt 2

ANSETTELSE AV DISTRIKTSSEKRETÆRER

Fra Sekretariatet forelå denne innstillingen:

Tilsetting av distriktssekretærer — distriktskontorene i Bodø, Hamar og Bergen.

Ved distriktskontorene i Bodø og Hamar var det forutsetningen at det skulle tilsettes sekretærer med tiltredelse 1. februar, eventuelt 1. mars. Imidlertid blir en sekretærstilling ved distriktskontoret i Bergen ledig fra 1. april. Sekretariatet er av den mening at disse tre stillinger må ses i sammenheng, slik at det kan foretas omflyttinger hvis en kommer til at det vil være mest tjenlig.

I samsvar med dette anmoder Sekretariatet Representantskapet om fullmakt til å foreta disse ansettelser etter at nødvendige undersøkelser er foretatt og opplysninger innhentet.

Votering:

Innstillingen ble vedtatt enstemmig, uten merknader.

Dagsordenens punkt 3

ANSETTELSE AV EN REVISOR VED LO's REVISJONSKONTOR

Fra Sekretariatet forelå denne innstillingen:

Ansettelse av revisor ved LO's revisjonskontor.

I Sekretariatets møte 26. oktober 1964 ble Leif H. Bjella ansatt som revisor i stedet for Leif Aanerud som var gått av ved oppnådd pensjonsalder.

Innstilling:

Representantskapet godkjenner Sekretariatets ansettelse av Leif H. Bjella som revisor ved LO's revisjonskontor.

Votering:

Innstillingen ble vedtatt enstemmig, uten merknader.

Ettermiddagsmøtet ble deretter hevet kl. 17.30.

FORMIDDAGSMØTET FREDAG 7. JANUAR 1966

Møtet ble satt kl. 9.30.

Protokollen fra gårdsdagens ettermiddagsmøte ble referert og godkjent.

Hovedkasserer *Alf Andersen* ga en opplysning vedrørende reiseregninger.

Dagsordenens punkt 4

HOVEDAVTALENE

med Norsk Arbeidsgiverforening og Den Kooperative Tarifforening.

Formannens innledningsforedrag:

Landsorganisasjonens formann, *P. Mentsen*, innledet om dette punkt på dagsordenen og sa:

Vi skal så gå over til Hovedavtalen og de avtaler som umiddelbart følges opp etter Hovedavtalen. Det er en stor og betydningsfull sak, men heldigvis fikk vi jo satt opp utkastet så tidlig at det var litt god tid på det, og vi kunne sende det ut. De fleste av Representantskapets deltakere eller medlemmer har vel fått anledning til å lese gjennom dette og konferert det med den tidligere Hovedavtale.

Jeg vil gjerne si at selv om stoffet er omfattende, skulle det være lett å orientere seg for så vidt som at samtlige nye ting nå er understreket, så det er lett å sammenlikne med den tidligere avtale. Jeg skal da bare gi en kort orientering ut fra den bakgrunn at de fleste har fått anledning til å lese gjennom dette. Hvis det blir noen spørsmål etter denne korte orienteringen, har jeg sagt til en del av mine medforhandlere at de får være beredt på å svare på spørsmål, bl. a. Sunde, som har sittet i redaksjonsutvalget, Tor Aspengren, som var formann i den komitéen som la fram innstillingen om industrielt demokrati, og videre Strand, som har vært formann i Rådet for Produksjonsutvalgene, og hele tiden har vært med i forhandlingene om den delen i avtalen.

De første forhandlinger vedrørende revisjon av Hovedavtalen tok allerede til før årsskiftet 1964/65, nærmere bestemt begynte vi 25. november og fortsatte også 27. november i 1964. Imidlertid ble de videre forhandlinger utsatt til 19. februar 1965, og det har da funnet sted forhandlinger med passende mellomrom helt fram til 16. desember i fjor. Det som kanskje i første rekke kjennetegner den nye Hovedavtalen, er at en nå er kommet fram til en samordning av Hovedavtalen og Avtalen om produksjonsutvalg. Avtalen om produksjonsutvalg er tatt inn som del B eller 2. del av Hovedavtalen, og har fått betegnelsen Samarbeidsavtale. Dette fører i praksis til at denne avtale på sett og vis er gitt samme status og samme rettsgyldighet som selve Hovedavtalen. Dertil er også en rekke endringer i denne avtale blitt en del av selve Hovedavtalens del A. Foruten at det i avtalen om Produksjonsutvalg nå heter *Samarbeidsavtale*, har produksjonsutvalgene fått betegnelsen *Bedriftsutvalg*, og som noe nytt er det at klubbformannen i vedkommende bedrift nå er selvskreven som medlem av bedriftsutvalget. Vi får også nå en hjemmel for underutvalg for de enkelte avdelinger i bedriften, og vi får bestemmelser om bedriftskonferanser om samarbeidsutvalg.

De endringer som er foretatt i Hovedavtalen skulle for så vidt være lett å finne fram til og orientere seg om, idet, som jeg sa innledningsvis, de nye tingene er understreket.

Som dere kanskje har sett, er det gjort endringer på visse punkter, særlig i den tidligere Hovedavtales § 9. Disse endringer, så vel som Avtalen om produksjonsutvalg, Samarbeidsavtalen, har direkte sammenheng med de krav Landsorganisasjonen og forbundene stilte overfor Norsk Arbeidsgiverforening vedrørende industrielt demokrati, eller, for å si det på en annen måte, større innflytelse for tillitsmenn ved bedriftene. Jeg tror derfor at jeg vil si det på følgende måte:

Det som har foregått ved disse forhandlinger eller ved denne revisjon, det er en videre utbygging av systemet for samarbeid i bedriftene mel-

lom partene og en sterkere status for tillitsmennenes innflytelse i bedriftene. For nærmere å påse eller overvåke at samarbeid i bedriftene finner sted, og blir mest mulig effektivt, i samsvar med avtalens ånd, er det også enighet som å opprette et *Samarbeidsråd*, som skal bestå av 3 representanter med varamenn fra hver av de 2 hovedorganisasjoner — dvs. Norsk Arbeidsgiverforening og Landsorganisasjonen.

La meg tilføye at med den holdning som i hvert fall NAF til slutt inntok under disse drøftingene og til de spørsmål som ble reist fra vår side, så må vi i hvert fall ha grunn til å tro at den vil hjelpe til med at avtalen blir praktisert i avtalens ånd og etter de forutsetninger den bygger på. Jeg tror også det er grunn til å si at vi er kommet et langt stykke på vei. Hvor hurtig eller når tid vi skal komme videre, det er delvis avhengig av oss selv. Hvorvidt vi klarer å fylle opp den nye Hovedavtalen ved praktiske tiltak og gjøremål. Jeg får si her på Representantskapet som jeg sa i Sekretariatet, at vi er kommet et langt stykke på vei, men det var visse ting i den tidligere Hovedavtale og Avtalen om produksjonsutvalg som vi ikke var fullstendig klar over verken hvordan vi skulle praktisere eller hvordan det skulle virke. I praksis betød det at våre utmerkede jurister ikke hadde rukket å prosedere ut hele Hovedavtalen tidligere. Nå betror Sunde meg at ved den nye ånd og de tilføyelser som vi her har fått, så tror han ikke det skal bli nødvendig med prosess på alle bestemmelser. Og hvis så er tilfelle, da er vi kommet så langt at vi har skapt en større klarhet over de bestemmelser det tidligere var uklarhet om, og vi skulle ha et godt grunnlag å bygge videre på.

Jeg går ikke konkret inn på de enkelte bestemmelser og de enkelte paragrafer, fordi, som jeg sa, disse er understreket, og jeg forutsetter at de fleste har lest disse nye tingene og konferert det med Hovedavtalen av 1962.

Med dette anbefaler jeg Representantskapet å tiltre Sekretariatets innstilling om at det foreliggende forslag godkjennes, og at vi kan gi svar den 15. januar til Norsk Arbeidsgiverforening om at vårt Representantskap har godkjent forhandlingsresultatet.

DEBATTEN

Bjarne Andresen (Norsk Papirindustriarbeiderforbund): Den nye Hovedavtalen inneholder forbedringer, men det grunnleggende i den må være § 1, som omhandler den såkalte frie organisasjonsrett. Vi opplever daglig på bedriftene at vi mister medlemmer i våre organisasjoner fordi de går over til andre organisasjoner. Skal vi ikke snart ta et reelt oppgjør for å innskjerpe nødvendigheten av å være skikkelig fagorganisert?

Johan Kaarstad (Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund) viste til forslaget fra hans avdeling (Horten Jern- og Metallarbeiderforening) til Kongressen i mai om verneombud og deres status. Vi har store problemer med at verneombudsmennene ikke har den status de bør ha, og på mange bedrifter blir neglisjert. De bør ha samme status som tillitsmenn.

Anna Sveum Mosevik (Jern- og Metall) stilte spørsmål om årsaken til forandringen i den tidligere bestemmelse om betaling for skoft under oppdrag som tillitsmann. Det er vanskelig å få folk til å ta verv som tillitsmenn når de vil tape penger på fravær i vervets medfør.

Thorleif Andresen (sekretær i LO): Når det gjelder Bjarne Andresens anke over § 1, så ble disse spørsmål reist under forhandlingene. Partene var enige om at det skulle settes ned et utvalg for å drøfte spørsmålet om en sparetrekkordning som også omfatter trekk av kontingenten i lønnen. Dette utvalget er nedsatt og arbeidet i det pågår. Det pågår undersøkelser om rent tekniske problemer. Det er mulig en ordning vil være betinget av 14-daglig utlønning. En ordning, som vil være knyttet til de enkelte bedrifter vil bringe oss et godt stykke på vei. Foreløpig er vi på forhandlingsstadiet, men målsettingen er å nå fram til tilfredsstillende ordninger, som vil bety mye for stabilisering av organisasjonene. Kan vi komme fram på denne linjen, ville det være bra.

Tor Aspengren: Får jeg fortsette der hvor Thorleif Andresen slapp. Når det gjelder dette med § 1 og organisasjonsfriheten, så kjenner vel de aller fleste til Handels- og Kontors landsmøte, dets vedtak og for så vidt også behandlingen av denne saken fram til deres siste forhandlinger.

Personlig tror jeg ikke vi løser noe spørsmål på den måten som Bjarne Andresen nevnte her. Alternativet måtte jo være i så tilfelle at man legger opp en taktikk sammen med en tariffrevisjon for å kunne få en kamp på et slikt spørsmål. Dette med kontingenttrekken har sikkert sin store misjon, og vil sikkert kunne virke på det forholdet som her er påpekt. På faglig/politisk plan har vi også behandlet dette spørsmål, men på en noe annen måte, og der vet vi jo at man har ulike ordninger i de ulike land, i Amerika har man sin ordning, i England sin, i Sveits sin ordning, og det var vel kanskje den siste ordningen vi var mest inne på i Faglig/politisk utvalg, og hvor vi satte ned en liten komité for å se nærmere på det spørsmål. Og jeg tror vi her er inne på noe sentralt, noe som i et hvert fall ikke kan karakteriseres i og for seg som noen tvangsorganisering. Som forholdene er der, har man i Sveits en frivillig ordning mellom organisasjonen og de enkelte bedrifter, og der

er det slik at de uorganiserte må i hvert fall betale en del til selve klubb- og organisasjonsarbeidet, og i det øyeblikket de må gjøre det, så er det klart at skrittet til hel og full kontingent er temmelig nært, fordi de vil ikke bare ha betingede fordeler. Jeg tror det er ut fra de synspunktene en må prøve å løse dette, og at en ikke må stå som en oppgivelssens far når det gjelder dette med å kunne organisere eller ikke. Man vil få dette stemplet at dette greier dere ikke, nå skal dere gjennomføre dette ved tvang.

Til Johan Kaarstad: Jeg vet ikke hva som ligger i det, men hvis det er slik at man mener at verneombudene, fordi de er kommet inn i § 11, ikke har fullverdig tillitsmannsstatus, så tror jeg at jeg kan bekrefte herifra at de har nøyaktig den samme status som de øvrige tillitsmenn.

Jeg svarer også samtidig på dette som Anna Sveum Mosevik var inne på her med hvorfor man har laget en annen betalingsordning for tillitsmennene, og peker på § 8 i Hovedavtalen. Jo, fordi vi i forhandlingsutvalget er klar over at vi får større dekningsprosent for tapt arbeidsfortjeneste for tillitsmennene ved den bestemmelse vi nå har fått inn når det gjelder 1.- og 17. mai enn hva vi hadde med den andre. Altså: bestemmelsene når det gjelder 1.- og 17. mai vil være mer dekkende i enhver situasjon, fordi de reguleres hvert eneste år, enn de forhold som har gjort seg gjeldende med betalingsordningen for tillitsmennene med den gamle bestemmelsen vi hadde i § 8.

Får jeg lov til å si bare et par ord om § 9.

Det er klart at dette innlegg ikke på noen måte kan bli uttømmende, fordi det jo vil kreve litt bedre tid, men innenfor rammen av de 10 minuttene jeg har, skal jeg prøve kort å gi uttrykk for at når det gjaldt innstillingen vår om demokrati i arbeidslivet, så sa vi at vi vil fremme denne på to måter, delvis gjennom lovgivningen og delvis gjennom forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening om forbedringer av Hovedavtalen. Vi fikk et lovverk for bedrifter som eies helt og fullt av Staten. Det var ikke slik som vi i komitéen hadde ment det, men det var tross alt et stykke på vei. Vi har nå en annen politisk konstellasjon, og jeg kan ikke skjønne annet enn at vi i fagbevegelsen i hvert fall er nødt til å stå på den linjen som dette utvalget la fram innstilling om.

Når det da gjelder den andre delen om forhandlinger med Arbeidsgiverforeningen om Hovedavtalen, så må vi få lov til å si at stort sett er vel de mulighetene som vi la på bordet i vår innstilling innfridd ved disse forhandlinger. I vår innstilling sier vi jo kort at vi vil være med på å diskutere de nære ting, de dagligdagse ting som skjer, topptillitsmennene på den enkelte bedrift sammen med bedriftsledelsens topper. I større bedrifter skulle en også gå ned på avdelingsplanet, gruppeplanet, med de samme diskusjonene og de samme konferansene der.

Vi skisserte riktignok en gang hver uke i vår innstilling, og vi skal vel kanskje innrømme at på mange bedrifter vil det være et anstaltmakeri. Men jeg er ikke et øyeblikk i tvil om at det er mange bedrifter som vil ha nytte av og godt av å diskutere hver eneste uke med tillitsmennene på topplanet, og på avdelings- eller gruppeplanet. Det får nå være så sin sak.

Det som har skjedd med Hovedavtalens § 9, er det faktiske forhold at vi har fått inn våre bestemmelser fullt ut, unntatt på punktet når det gjelder konsultasjoner hver uke. Der står det minst 1 gang i måneden, men det kan selvfølgelig også avtales hyppigere møter. Så på det område tror jeg en må ha lov til å si at en har kommet langt når det gjelder Hovedavtalen.

Men la meg til slutt få lov til å tilføye at selv om en hadde kommet enda lenger, så er ikke dette noe resultat i og for seg. Det er ikke noe som kan gi resultater med mindre vi vil satse på å få folk til å arbeide med disse problemene, og ha forståelsen for de tingene vi arbeider med og for. Derfor er det jo så umåtelig viktig at vi nå intensiverer vårt opplysningsarbeid i forbindelse med disse ting, og jeg vet at formannen her på slutten i Representantskapet vil komme med betraktninger om økt aktivitet i fagbevegelsen, og da er det ikke minst dette spørsmål som er viktig.

Når det gjelder den andre delen, formann, den gamle produksjonsutvalgsavtalen som nå er del B, så skal ikke jeg komme inn på den, fordi det har vært andre forhandlere på dette. Jeg går ut fra at man også på det området får en orientering, for disse to tingene som jeg her har snakket om — Hovedavtalen og del B i Hovedavtalen — korresponderer så nære, har så nær kontakt med hverandre, at man burde se dem i sammenheng.

Bjarne Andresen hevdet på ny at § 1 fører til frafall fra våre organisasjoner. Han mente også at de nye bestemmelser om godtgjørelsen for tillitsmennene under forhandlinger er dårligere enn de gamle.

Tor Aspengren repliserte til Bjarne Andresen.

Votering:

Fra Sekretariatet forelå denne innstillingen:

1. Forslaget til ny hovedavtale mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Landsorganisasjonen godkjennes.
2. Sekretariatet får fullmakt til i samråd med de interesserte forbund å forhandle og slutte avtale med Den Kooperative Tarifforening i samsvarende med den avtale som er sluttet med Norsk Arbeidsgiverforening.

Ved voteringen ble Sekretariatets innstilling enstemmig vedtatt.

STYRKELSE AV ORGANISASJONSAPPARATET

Etter at dagsordenen var ferdigbehandlet, tok formannen, P. Mentsen, ordet og redegjorde for visse tiltak Sekretariatet har satt i verk eller drøftet for å styrke organisasjonsvirksomheten, bl. a. under henvisning til den nye politiske situasjon i landet.

Som jeg sa i går i mitt innledningsforedrag, er det jo klart nok for alle sammen, at vi har fått en ny politisk konstellasjon i vårt land, vi har fått andre myndigheter, som vi ikke kan regne med er like velvillig stemt overfor fagorganisasjonen som de vi har hatt nå i 30 år tidligere. Dette fører i praksis med seg, at selv om målsettingen og oppgavene for fagorganisasjonen er de samme, så kanskje vi er nødt til etter hvert å skifte arbeidsmåte og -metode for å nå fram til den målsetting vi har satt oss. De fleste av Representantskapets medlemmer kjenner til at vi i flere år har diskutert spørsmålet om å opprette et eget internasjonalt kontor for å samordne og koordinere de internasjonale oppdragene og oppgavene. Det gjorde Sekretariatet vedtak om i høst, slik at vi nå fra 1. januar har opprettet eget internasjonalt kontor og tilsatt en person som steller med disse tingene. Det betyr naturligvis en utgift, men det betyr også en effektivisering av Landsorganisasjonens arbeid på dette felt.

Dertil har vi diskutert fram og tilbake i flere år om utvidelse eller styrkelse av vårt Presse- og Informasjonskontor. Som det har vært hittil, har vi hatt bare 2 personer knyttet til dette. Vi har hatt redaktøren, Per Haraldsson, som dere alle kjenner, og som i første rekke har måttet ta seg av redigeringen av Fri Fagbevegelse, og ikke får tid til å ta seg av informasjonsvirksomheten i tilstrekkelig grad. Ved siden av ham, har vi hatt Mirjam Nordahl, men hun har i første rekke måttet ta seg av oversettelser og slike ting. Derfor har det ikke vært noen krefter å avgi til informasjonsvirksomhet og kontakten med de øvrige fagbladene og pressen for øvrig. Vi har derfor gjort vedtak om at vi fra 15. januar, eller i hvert fall fra 1. februar, skal utvide Presse- og Informasjonsavdelingen med én person til. Det betyr selvsagt også utgifter for Landsorganisasjonen, men vi ikke bare tror, vi er sikker på, at det skal bety en effektivisering av arbeidet på dette kontor.

Vi har også i dette året utvidet vårt juridiske kontor med en jurist til. Det var nødvendig fordi vi hadde ikke dager nok i uken eller i måneden til at disse folkene kunne ta seg av alle de juridiske sakene som forelå. Det betyr også en utgift, det er klart, men det betyr en effektivisering av arbeidet på dette feltet, og en bedre service til samtlige forbund.

Men så kommer vi til noe som kanskje er ennå mer betydningsfullt, og det er følgende: Vi har i alle år mens vi hadde vår regjering sittende,

og hadde våre folk i departementene, departementssjefene som til enhver tid kunne skaffe oss de opplysninger, informasjonen og interne utredninger vi hadde bruk for. Det fikk vi etter hvert som vi ville ha dem bare vi snakket med den eller den statsråden. Dette forhold er ikke lenger til stede. Vi kan ikke gjøre slike henvendelser fordi det kan bli misbrukt av den andre part hvis vi skulle forsøke oss på det. Vi har derfor drøftet disse tingene i Samarbeidskomitéen mellom Arbeiderpartiet og Landsorganisasjonen, og er kommet til at vi er nødt til å ofre en del også på dette feltet. Dette blir en dyd av nødvendighet, men nå anser jeg det for å være nødvendig. Vi må derfor antakelig i løpet av kort tid etablere et utredningsutvalg, som skal kunne skaffe både Landsorganisasjonen og partiet de samme opplysninger, utredninger og informasjonen som vi tidligere har fått gratis. Det koster penger, men vi gjør det klart for Representantskapet at det er bare Landsorganisasjonen eller fagbevegelsen som kan påta seg disse utgifter. Her blir det spørsmål om også en solidaritetshandling overfor det parti som vi har hatt samarbeid med, og må ha samarbeid med også i framtiden. Hva dette vil koste, er vanskelig å si, men jeg skulle anta at jeg ikke tar munnen for full når jeg sier at den kontingentforhøyelse vi fikk på Kongressen, og som skal tre i kraft med virkning fra 1. januar, den disponeres på denne måte. Men, jeg er enig i det, administrasjonen er enig i det, og også Sekretariatet, at de nødvendige beredskapsutgifter er vi nødt til å påta oss. Det er en forsikringspremie og en forsikringsordning som vi her må påta oss som ikke var nødvendig i den tiden da vi seilte i smul sjø. Derfor vil jeg nå bare antyde, jeg legger ikke fram noe konkret forslag om det, men jeg bare ber om at Sekretariatet og administrasjonen har nødvendig fullmakt til å sette disse tingene ut i praksis etter hvert som de finner det nødvendig.

Når det gjelder selve dekningsmåten, så får vi jo se på dette, og eventuelt legge fram konkret forslag om det på neste Representantskapsmøte. Jeg bare bebuder, og ber da om at vi i denne sammenheng får fullmakt til å nytte de midler som vi anser nødvendig til denne beredskapstjeneste. Jeg håper også at vi kan få den enstemmig og uten debatt. Jeg stiller da spørsmålet, er Representantskapet villig til å gi en slik fullmakt? Spørsmålet er besvart med ja. Takk skal dere ha!

Redegjørelsen ble tatt til etterretning, og ved *votering* ble den av formannen omtalte fullmakt enstemmig gitt.

EN HENVENDELSE TIL SOSIALDEPARTEMENTET

Landsorganisasjonens formann, P. Mentsen, meddelte at Sekretariatet i møte i dag har vedtatt å sende denne henvendelsen til Sosialdepartementet:

«Departementets retningslinjer om arbeidsgiveres adgang til å unnlate å innbetale premie i en allerede etablert pensjonsordning.»

Landsorganisasjonen i Norge er av avisene blitt kjent med at Sosialdepartementet har gitt retningslinjer for private pensjonsordninger, hvor det åpnes adgang for arbeidsgiveren til ensidig å forringe lønns-takernes vilkår.

Landsorganisasjonen finner det riktig å gi uttrykk for sin forbauselse over at departementet både i reglene og i den redegjørelse som er gitt, fastslår som juridisk klarlagt at arbeidsgiver ensidig har rett til å endre pensjonsordninger innenfor en bedrift. En vil i denne forbindelse peke på at avsetninger til pensjonsfond er skattefrie.

Etter Landsorganisasjonens oppfatning må det anses fastslått gjennom langvarig praksis at pensjonsordningen ved en bedrift er en viktig del av lønns- og arbeidsvilkårene som ikke kan reduseres uten ved overenskomst mellom partene. Dette må være tilfelle om pensjonsordningen ikke er fastlagt ved direkte avtale mellom partene. Vi viser til statens egen praksis i så måte.

Selv om departementet skulle ha rett i at arbeidsgiver ut fra et rent juridisk synspunkt ensidig kan avvike pensjonsordninger eller stanse opptjeningen av rettigheter, antar vi at departementet er kjent med at det ville være i strid med all vanlig praksis om arbeidsgiveren nyttet en slik teoretisk rettighet uten forutgående drøftinger med arbeidstakerne.

På denne bakgrunn finner vi at reglene har fått en særs uheldig utforming som lett vil gi grunnlag for misforståelser og uro i bedriftene.

Departementets tilleggsregler åpner adgang til å stanse pensjonsopptjeningen for visse grupper innen en bedrift. Dette kan bl. a. føre til at opptjeningen for arbeidergruppene stanser opp, mens andre grupper ved bedriften fortsatt tjener opp pensjon. En slik ordning vil virke meget urimelig.

Videre finner vi det riktig å uttrykke vår forbauselse over bestemmelser som fastsetter at arbeidsgiver skal kunne stoppe sitt innskudd i pensjonsordning, mens arbeidstaker fortsatt skal betale innskudd, selv om innskuddet overstiger verdien av risikoforsikringen.

Dette vil føre til at den fordeling i belastningen av pensjonsordningen som er fastlagt, forrykkes sterkt i arbeidstakernes disfavør.

Landsorganisasjonen finner grunn til å kritisere at bestemmelser som i så sterk grad berører arbeidstakerne, er fastlagt uten at Landsorganisasjonen som den største arbeidstakerorganisasjon, i det hele er blitt rådspurt om saken.

Landsorganisasjonen skulle med sin rike erfaring fra drøftinger om pensjonsordninger og sin kontakt med tillitsmenn over hele landet

som har tatt del i pensjonsdrøftinger innen sine bedrifter, hatt alle forutsetninger for å kunne gi råd i en slik sak.

Landsorganisasjonen finner grunn til å beklage et slikt brudd på den samarbeidspraksis som i mange år har eksistert mellom regjeringen og Landsorganisasjonen.

Landsorganisasjonen vil be Sosialdepartementet å trekke tilbake det rundskriv som er sendt ut gjennom Forsikringsrådet. Dersom departementet mener det er behov for regler av en slik karakter, bør utformingen skje ved et samarbeid mellom staten og de parter som er berørt av pensjonsordningen, arbeidsgivere, arbeidstakere og forsikringselskaper.»

Meddelelsen ble tatt til etterretning.

Protokollen fra formiddagens møte ble referert og godkjent.

Formannen avsluttet deretter møtet og sa at dette hadde vært et representantskapsmøte i samarbeidets ånd, med praktisk talt enstemmige vedtak. Det som nå må til er mot og vilje til å sette vedtakene ut i livet, og dette vil være en krevende oppgave for alle. Han ønsket representantene vel hjem, med hilsen til alle om en aktiv innsats.

Representantskapets møte ble avsluttet kl. 10.35.

